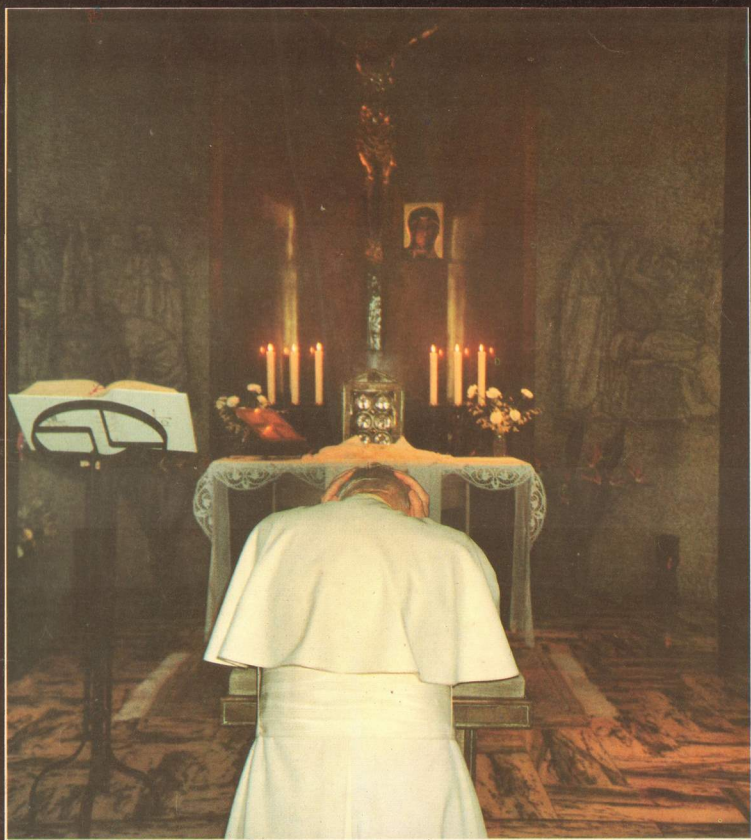

СВІТЛО Й ТІНЬ

Український фотомистецький журнал 3/91

Папа Іоанн Павло II:
«В наступному році я відвідаю Україну,
де буду більше розмовляти
українською мовою»

○ ЕКЗЕМПЛЯРИ ХХ

за підтримки УЖФ 2020

**БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА**

БЛАГОСЛОВЕННЯ

...І благословив тоді Папа Римський відроджений український фотографічно-мистецький світлопис «Світло й Тінь»...
 І слова його високі зазначили нашому виданню натхнення, чесності, порядності, віри в Людину, у її дух та любов до Всевишнього...

І перст його вказав дорогу догуг і адалу, аби дорога та стелілася читачам й авторам тільки і тільки на щастя, на успіх, на мир, на славу...

Дорога журналові вже постелілася...

Ступаємо до людей ми — люди.

Очікуємо у краї нашому на приїзд Папи. Папа пообіцяв розмовляти з народом українською мовою...

Очікуємо!

(На зустрічі з Папою Іоанном Павлом II, де він благословив світлопис «С і Т», були головний редактор журналу Василь Пилипюк, ректор Львівського інституту прикладного й ужиткового мистецтва народний художник України Емануїл Мисько та головний редактор Львівського часопису «За віллям України» Василь Базів).

Український фотомистецький журнал 3/91

ЗМІСТ

	ЛЮДИНА З ФОТОКАМЕРОЮ	2
З ГЛИБИН ІСТОРІЇ	ІВАН ТРУШ І ФОТОГРАФІЯ Галина Лебідь	2
	СВІТЛИВЕЦЬ І ШТУКА МАЛЯРСТВА Іван Труш	3
	ФОТО ЕКСЛІБРИС Ярослав Коваль	6
ДОЛЕГО ПОДАРОВАНІ ЗУСТРІЧІ	БУТИ ПАПОЮ Адам Бонецькі	7
ФОТОКЛУБИ	ТАМ, ДЕ СИНЄС...СИНЄС МОРЕ...	10
ПРОБЛЕМИ	ФОТОГРАФІЯ, ЯК СВІТОСПРИЙНЯТТЯ Юрій Герчук	18
	НЕ ЛИШЕ ДОСТОВІРНІСТЬ Анатолій Попов	20
	КОНКУРС «ЛЮБІТЬ УКРАТНУ»	22
НОВЕ ВИДАННЯ	ПОДИВУВАННЯ Василь Шкляр	24
ПРЕДСТАВЛЯМО МАЙСТРА	МАЙСТЕР З МИКОЛАЄВА Роман Кудлик	30
	ЩО ВИДНО З ВЕРШНИ СКЛЯНОЇ ПІРАМІДИ? Олекса Левитський	33
НАШІ ГОСТІ	КОЛИ ЗАХОПЛОЄШСЯ — ЗАХОПЛИЙ! Евгенія Ковальова	36
РОБІТНЯ МАЙСТРА	ІЗОГЕЛІЯ НАРОДИЛАСЯ У ЛЬВОВІ Надія Глущенко	41
	«МИ ЩАСЛИВИ, ЩО МАЄМО СВЯТОСЛАВА ГОРДИНСЬКОГО!» Дмитро Думитраш	45
ІНФОРМАЦІЯ	НОВЕ ВИДАННЯ «КОММЕРЧЕСКИЙ ВЕСТНИК ФОТОГРАФИИ»	46
	ЩО ЦЕ ЗА ОРГАНІЗАЦІЯ?	46
	ТВОРЕЦЬ «КОДАКА» Богдан Ромко	47
НАМ ПИШУТЬ	З БЛОКНОТА ФОТОАМАТОРА. СВІТ ПРО СВІТЛИНИ	47

Головний редактор
ВАСИЛЬ ПИЛИПЮК

Редакційна колегія
 РОМАН БАРАН
 ДМИТРО ГЕРАСИМЧУК
 [заступник головного редактора]
 ТАНЯ Д'АВІНЬОНО (США)
 ВОЛОДИМИР ДУБАС
 ЯРОСЛАВ КОВАЛЬ
 МИКОЛА КОЗЛОВСЬКИЙ
 ЛЮБОМИР МЕДВІДЬ
 ТЕТЯНА МУДРИК
 АНДРІЙ НОВАКІВСЬКИЙ
 ЛІДА ПАЛІЯ (КАНАДА)
 АНАТОЛІЙ ПОПОВ
 [консультант по макету]

Макет
БОРИСА ВЕЛИКОГОВОЛИ

Коректор
ГРИНА ПУТІЯ

Засновник
ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УРСР ПО
ПРЕСІ

Співзасновник
АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«КОНЦЕРН-ЕЛЕКТРОН»

Зареєстровано Державними комітетами УРСР по пресі, серія К/91
№ 12

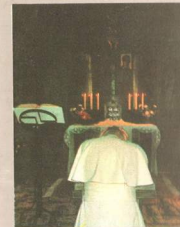
Адреса редакції:
290013, м. Львів-13,
вул. Пушкіна, 8

Телефони:
34-22-62 — примальня,
заступник головного редактора
35-62-62 — відділ фотомистецтва
та фотоаматорства;
35-10-82 — фотолабораторія

Комбінат друку
видавництва «Радянська Україна»
252047, Київ-47,
проспект Перемоги, 50.

На першій сторінці обкладинки
ВАСИЛЬ ПИЛИПЮК, м. Львів
Свята молитва Папи

На четвертій сторінці обкладинки
ВОЛОДИМИР ВАСИЛЬЧЕНКО,
м. Львів
Брунеліка

Фотографія виконана на початку століття на замовлення у Києві, де Трусевич раніше весною 1900-го працював над портретом Лесі Українки.

На і стор. виданої у Львові 1905 р. книги новел В. Стефанюка «Мое слово» міститься фото автора, зроблене спеціально для цього видання Іваном Трусевичем.

там фотографія, бодай фотографія в тій стадії розвитку, яку ми нині знаємо, не має нічого. П сідати не розташувати на всі гармонії білого чверча і ефекти та настрої ночі. Вона там паном, де панує рисунок. І так, коли хто знайде пісковий ґрунт, на яким виростають дерева, або стоять наприклад вітраки, що сягають своїми верхами високо до хмар, там фотографічний апарат може віддати погляди краса, а з рисунковий її вираз, який потрібний змацувати все зазначено. Се відомість, се відомість виключно до тем примітивних і до мотивів, які займають не велике місце в природі. Коли прийшло бі фотографувати широкий степ, засіяний цвітами, серед яких сторають поодинокі дерева або корчі, а на ближній або далшій плані відноють наприклад людські постаті — там фотографічний апарат може віддати як артистично людський образ, який бездумно бездумно механізм. Артист може вибрати серед безлічі мотивів, які тут з усіх боків кидують ся в очи, найхарактерніший або найісторичніший і насторою даній гармонії, з помір усього спеціально ні и м и любуватись і вимальовувати поодинокі підчеркнуті, а люкий утрутувати як йому треба, не обмежуючись одним моментом; коли фотографічний апарат не віддасть густої м'якої трави, а віддасть і тисячі поодиноких стебел, поодиноких цвітів і листків на деревах, не пропускаючи нічого, навіть такого ні, що може псувати дану гармонію. Артист має свободу і спромому підчеркувати усе, що забажає, починаючи від першого плану аж до горизонту, починаючи від землі аж до корон дерев і хмар — апарат мусить усе трактувати рівномірно, що містить ся в даних рамках. Не говорити тут уже про свободу переіначування мотивів і нагинати їх в певній цілі до впадоби, що в апараті, а навіть нотами на кінці роботи на фотографічний папір неможливо просто неможливо (неможливо натурально механічною фотографічною дорогою).

Не все знаходить артист готовий красиво у природі, не все такій кусок землі, що з нього тільки дещо треба усунути або підчеркнути — часто буває так, що на образ-красиво треба скласти більше мотивів, зібраних на різних місцях. Артист збирає тоді потрібні сюжети і композиції і компоує з них одну органічну цілість дома в робитні. Такою дорогою йде ся звичайно тоді, коли артист хоче дібрати матеріал до якоїсь ідеї, обдуманої з гори. Красивої створення дорогою композиції має звичайно більше змісту як приладком надійдені, тому і більше промовляє до виднів. Фотографічний апарат в тій надарній цілім бездумно іди і так в області красива грає фотография малу роллю, трохи більше в портретно людській; се її початкова задана і може найкращіша.

Відати вирно чітко подібність на папері або на полотні, якими там не було б засобами, значить відати точно не тільки усі пропорції членів тіла, по крайній мірі лиця, але відати точно при тісній індивідуальності форми і кольору, також і духову індивідуальність людської одищині. Духова індивідуальність пробиває ся в держано цілої постаті, гри мускулів на лиці, в рухах рук і т. д. Рич природно, що не можна добре відати портрета людини незваною фотографією або малювком. Знак моделі скіде до позована, треба конечно пізнати його хоч трохи більше. Заняті фотографії того рода, що йому ніколи пізнавати людей, що хотять dati знімати ся фотографією. Помимо того фотографічна знімка може бути відчужа, а то тоді, коли позуючий припадає в момент знімання будувати такі пози, які для нього характерні. Се однак різко буває. Тому радко коли вибде портрет, зроблений дорогою фотографічною, цілком добре. За те не може вийти портрет у фотографа цілком невдачно, як се різко буває у артистичного малюва. Портрет, зроблений фотографією, є все вірною відбиткою того, що скіде перед апаратом, бодай фотографічно (що так скажу) вірною відбиткою, значить правильною копією у світльотісній усіх пропорцій складових частин фізіомії.

Було довний час переконанням артистичних критиків, що портрет від фотографа не може бути ніколи цілком вірним, бо фотографія віддає лиш один момент, коли артист може комбінувати усі характерні моменти даного індивідууму у одну органічну індивідуальну цілість. Артист може і повинен се зробити — було і є це так переконане — бо має особу перед собою довний час, може проте модель добре пізнати, всі характерні риси лиця змацувати і скуштувати. Погляда цілком правильно, портрет що має всі предмети поверховної подібності, взято як практичний результат критично-розумовий.

Ускоди в органічній природі, що підлягає вічній зміні, достерегаючи одностійність виразу в даній хвилі. Те саме бачимо в штуці зроблених машинах, коли пушені в рух. І так: розкітане вітром дерво хилисть ся в певний бік, флювіоне море укладає ся у водні ваги, що систематично рухають ся в певний напрям, а кожда фізична причина помагає у своїм впливі. Ніколи не буває, щоби у одній хвилі частина водої була спокійна, а частина розбурхана, або щоби одні філі гнали в одні, а другі в протвинний бік з іншою силою і іншою гнучкістю не відпові-

ною плинності водої. Так і кількість годинника обертають ся систематично з певною шкідливістю, відповідно правилам ротації. Усі їх обороти є наслідком попередніх рухів, а причиною дальших. Такого стану усього коштає нема, коли бі одна їх частина належала до живих, коли годинник опізнає ся, а друга до живих, коли спить.

Так нема і на лиці ріжководних дровачів мускулів, коли бі одні наслідки до утуми коштає, другі до розбухальної енергії, а треті до спокійного стану; коли лице набере якого виразу, то складові часті фізіомії стоять у прагматичній зв'язі з певною причиною. Результату дубо причини, же й ріжких від себе, нема на лиці, не можна їх проте змацувати на портреті. Компліція виразів чого, коли бі виразами ріжких характеристичних хвиль надає лицю вираз не природний, не індивідуальний, що результатом штучних гримас, або неперидна заміненість фізіомії на портреті. Коли моделі, що показує фотографією, покаже ся на лиці хилений вираз, або ліпше сказати одні з хилених виразів, відповидний його вдачі, є в штучний, призначений спеціально для фотографа, то він достатньо може схарактеризувати даного чоловіка — бо кождий вираз людського лиця є відбитом його характеру, певною пробою його вдачі, одні із складників, з якого можна пізнати характер індивідуальної цілісті, так як можна пізнати індивідуальний характер водої у всіх її хом бі хилених формах. Малюв має ту висхідність над фотографією, що може розріжкити рухи і мінні природі і неперидно, значить такі, які відноють ся до хвилі (спеціально ad hoc дібрани) позована. Чоловік не повинен прибирати спеціальної пози для малюва або фотографа, бо портретом може бути віддане і всі хилених життя з виключенням свідомого людського.

Красиво є звичайно більший комплекс землі чи природи, яку око затирає в цілісті, глядячи на неї, а випулкоче виразніше певні інтересні деталі. Сей процес може артист відповидно виразити на картині, як пав технічних засобів, коли фотографічний апарат дає йому цілість об'єкту в одній секунді і фотографічний апарат і людське око, яке не потребує тут ангажувати ся і в другим місці, на другим моменті. Артист і фотограф у тій фактурі сходять ся досить значно, значить ся, що фотографічний портрет близький природі як фотографований живопис.

Як і уже згадал на початку, зробила фотографічна штука, коли її зачали виконувати і не «фазові» фотографіи, дуже великий поступ. В отсім номері «Артистичного Вісника» подасмо кілька фотографічних знімків львівських фотографів-аматорів, які уже відповидно оцінено у «Wladodiosciach fotograficznych», що вийшли під редакцією І. Святковського у Львові. Фотографічні знімки визначають ся артистичними прикметами: Портрет Панин, Р. Губера, жанрова сцена з «Ярмарку» І. Святковського, і красиві др. Завчківського належать до найгарніших фотографічних творів, які довели ся мені загалі бачити. Школа лиця, що діє остатні репродукції не могли так гарно вийти як перші, зроблені додатком. Визнаючу, що в наш претарним вибором тем і знаменитим обмеженем вибраного матеріалу. Концепт Р. Губера фотографувати львівянина в костюмі Араба, не назвав би я щасливим. Араба знаємо ми або з літератури або з устних оповідань і уявляємо собі його на підставі того трохи наважимо, відміняючи від нас. Уклад постаті замість фотографічно-цифрований, щоби пригладувати момент з індивідуального життя Араба. На перший вид приходимо на гаду, що се костюмований наш чоловік. Загалі фотографії в костюмах належать звичайно до найгірших, бо коштує, а це національний людювий до того, вивагає уже силою асоціації, щоби до него буда достерега і відповидно постаті, із відповидним рисами на лиці, з відповидним виразом і з відповидним життям моментом.

Фотография Б. Шидловського під назвою «Мотив із Абаши» належить до артистичних творів низшого сорта. Вона продукт не пошуду для природи, якого моменту або мотиву, а бачили заготовити собі певний характеристичний красиво, що представляє локальний вид даної місцевости. Мотиви топографічні і етнографічні, які не визначають ся артистичним моментом, то значить не є проявом індивідуального життя, або у ді ч о л о в і к а або в я р о д і в з а г а л ь, не представляють для людини нічого нового. Далеко гарніше і цікавіше, коли артистичний красиво, що представляє місцевість над морським оком. Фотография знімка Р. Бжезінського визначає ся гарним вибором тем і надзвичайно добрим утмивом в рами.

Було би інтересним поговорити дещо про новіший спосіб в техніці фотографії, се однак за спеціална тема як на наш журнал.

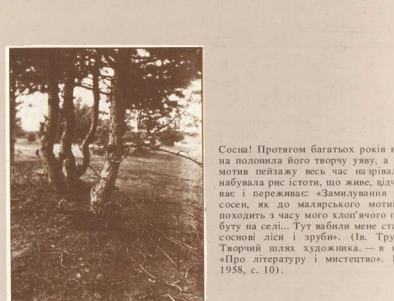
Іван ТРУШІЦЬ

Досить велике число становить фотографії виконані Трусевич у власному саду при будівництві на вул. Обоводній, де жив художник з 1910 року до смерті (1941 р.). Це «Христантемі», «Братки», «Настурій», «Флоксы», «Мак»...

Невідомий раніше світ вікарійського університету в 1912 році, у час кількісним підоморою до Емігу та Пастеризації дві він, незважаючи на вестерну сітку, зранку і до вечірнього смерку не розстаєтся з касетним і фотографічним апаратом, порыва у виснажливому, але завжди радісному пориву, прагнучи за лавити в пам'яті цей ексклюзивний світ.

Сосна! Протомом багатьох років вона на позолила його творчу уяву, а я мотив перажу весь час наприклад набувати рис істоти, що живе ніччю, яке і переіжачє «Замушудивний д сосен, як до малювального мотиву походить і часу мого солоного моту біту на селі... Тут валили мене стасюсові ліси і зрубів. (Ів. Трушівський) «Малювання художника» — «Про літературу і мистецтво». К. 1938, с. 10).

ФОТОекслібрис

З БІБЛІОТЕКИ БА.П.О.ДРА. ПЕТРИ КРИПАКЕВИЧА *1857 *1914

Виконала Олена Кульчицька у 1917 р.
Розміномалювала друкерським способом.

Знак власника книги в художній наліпці вклеюється на внутрішній сторінок обкладинки — ліворуч угорі. Він, як правило, визначає характер бібліотеки і розкриває замішування її власника. Важливо, що звичайний ручний напис, підпис господаря естетично не поєднується з друкерським шрифтом. Тому, хто позичив книгу, екслібрис нагадує, що вона чужа. На одному знакові вразі написано: «Я, ця книга, з бібліотеки Володимира Трутовського. Незай ніго мене не бере проти волі могого власника» (написано латинкою).

Перші екслібриси з'явилися в XV столітті у Німеччині. Відомий знак Дюрера з 1525 року, який підписаний старовейською, старогерцькою і латинською мовами: «Омніа мунда мундус», «Панта кафара фон карафойс», що означає: «Чистому все чисто».

В Україні перший екслібрис у XVI столітті мала міська бібліотека в місті Бардієві. У XVIII столітті в цьому жанрі у нас працював гравер Філіппович. З початком нашого віку відомими були як зачинателі в тій площині мистецтва — Сосенко, Кулячицька, Нарбут, Сахновська, Хижинський та інші.

Наприкінці 20-х та на початку 30-х років настав незвичайний розквіт українського екслібриса. З'явився добрий десяток чудових майстрів у Галичині і Наддніпрянщині. У Львові, здається, першсть за кількістю екслібрисів має Софія Гебес-Баранецька, яка зробила їх більш ніж 400. Екслібриси виготовляють різною технікою: гравюра на міді або на цинку, офорт, сука голка, гравюра на дереві штихлем, ліногравюра, друкерське кліше, літографія.

У поданому тут дослідженні йдеться, в основному, про екслібриси, виконані технікою фотографії. Книжкові знаки фотоспособом 30-х років пробував робити Давидко Фігель.

Переглядаємо колекцію з 400 примірників різних країн і часів. Є на них портрети-фотографії, тиражовані друкерським способом. Крім напису «екслібрис» і прізвища власника, нічого більше не знаємо. На іншому екслібрисі-фотографії (датованому: Лісабон, 1930 р.) бачимо людину, яка на плечах несе грубу дошку (якщо робота в порту). Варто пригледитися до екслібриса, виконаного Оленою Кулячицькою в Перемішлі у травні 1917 року для отця доктора Петра Крип'якевича, батька нашого історика. У центрі — фотографія власника, оздоблена старовинним орнаментом. Ліворуч — рисунок Холмського собору, праворуч — пелікан на гізді. Екслібрис багатозначний. Варто зауважити, що батько художниці був завзятим фотоапаратом і одного разу передав їй до Перемішля фотоапарат.

Екслібриси можна класифікувати за тематикою. Сюди входять знайома художня або механіка, яким він прагне, абстрактно-фантастичні або емблематичні рисунки, особи читачок або пишучі, акти, півакти, еротика, фантастичні красивди, звірята, птахи, рослинні. Часто це — портрети-сидуети. Колись на книжкових знаках можна було побачити скелети, людські черепи, ще давніше основною темою екслібрисів була геральдика, герби власників.

Ярослав КОВАЛЬ.

Долею подаровані зустрічі

Гжегж Галаска народився 1959 року в польському містечку Пшепольєві, що біля Каліша. Фотографію почав займатися з 1976-го. Упродовж 1982—1984 років отримав щільний ряд відзнак у фотографічних конкурсах країни. Його знами частіше друкувалися в пресі. Діації мав персональні виставки: 1983 року у Каліші («Міа театр») і 1984-го у Варшаві («Jaroni, 1984»).

У 1984-му поїзав до Рима, де перебував а нині. Співпрацює з польським видавцем «L'Osservatore Romano», з італійськими часописами «Il Sabato», «Jesus», «Famiglia Christiana», «30 Giorni», «Illustrazione Italiana», «L'Espresso», «Europeo», «Il Mondo», «La Repubblica», «Corriere della Sera», а також з іспанським «Tempo», аргентинськими виданнями «Genio» і «La Nación», з німецьким «Der Spiegel». Г. Галаска зосереджує свою увагу, свід час на сюжетах, пов'язаних з релігійною тематикою. Одружений, має чарівну дочку Агнешку.

Провінція Калабрія. Південна Італія

БУТИ ПАПОЮ

Площе святого Павла у Римі

Екслібрис Станіслава Людкевича

Екслібрис Ю. Дороша. Власник — юрист за освітою, був одним із засновників УФОТО

Екслібрис Настуні Шумейки. Вона — одна із репресованих. Автор — Ярослав Коваль

Екслібрис, виконаний Іваном Крип'ячем. Іван Крип'яч — сучасний львівський художник

Люди добрі! Будьте людьми!

Хто тільки може — фотографує Папу: туристи й палітрими, прості люди й князі, старці й діти, любителі й професіонали. Є також фотографи із спеціальними правами: Фелічі — вже протягом кількох поколінь це сім'я особистих фотографів Папи. Аруро Марі з «Osservatore Romano», завдяки котрому тисячі читачів цього видання зможуть показати дітям та онукам увічнену мить — зустріч з Святим Отцем. Небагато пощастило мати дозвіл зробити серію знімків з приватного життя Папи. Святий Отець бли бли бли, за столом в Ідальні, на прогулянці в садах замку Гандольфо, під час поїздки у гори, на ліжках.

І хоч цих фотографій є багато, та, як не дивно, їх завжди мало, постійно є потреба у нових.

Гжегож Галакса — не особистий фотограф Папи, ніколи не користувався жодним привілеєм. Він належить до тих незчислен-

них фотографів, яких під час церемонії з участю Папи тримають на встановлений відстані на трибунах для фоторепортерів і які тишається бодай обмеженою свободою руху, в той час, коли інші вгадали повздовжні можливості рухатися у визначених секторах. Звичайно, кожен з тих фотографів амбітний. Хто ж з них по-тай не мріє зробити знімок, якого ще ніхто не робив, оригінальний, аби обійшов увесь світ і став славнозвісним.

Амбітним виявився і Гжегож Галакса. А саме у прикисліловості підбору знімків на дану виставку і у самій назві виставки — «Бути Папою». Але мета всіх творів — не сенсаційність. Автор, здається, шукає одного — відповіді на ось запитання: Що то значить — бути Папою? Як його переживати? З допомогою свого телеоб'єктиву Галакса зосереджено вдивляється в обличчя Іоана Павла II, слідує

за його рухами, супроводжує його під час величних літургій. Його не дуже цікавить контекст даної ситуації, він не ставить собі за мету показати Папу як Папу Римського. Галакса цікавить людина.

І ось під кількарічних пошуків художника: знімки, реалізовані згідно із задумом. Виявилось (а йнакше й не могло бути), що домінуючий сюжет фотографій — Папа, який молиться. Зафіксований у цьому інтимному переживанні на очах у публіки або в дивовижному обрамленні величних сходів резиденції замку Гандольфо, самотній за модельним столиком у кутку при стіні... Та ким же є Людина, відячена в одні Папи Римського? Завдяки цим знімкам він стає нам значно ближчим, він сам, а завдяки йому, може, і його благословіння.

Адам БОНЦЬКІ,
м. Рим.

Другою важливою темою цієї виставки Гжегожа Галакси є Папа і люди: ось він їде до людей, розмовляє з ними, дивиться на них

Молодь вітає Папу в амфітеатрі (Арена) у Вероні

У Ватикані. Матір Тереза з Калькутти

У горах Абрुццо

Фабрика «Феррарі» у Модені

Візит у Римській парафії

Перша емблема Одеського фотографічного товариства

ТАМ, ДЕ СИНЄЄ— СИНЄЄ МОРЕ...

І. З ІСТОРІЇ

Історія — не тільки роки. Історія — наша пам'ять, наш суспільний набуток, гордість і, певна річ, поразки. Про поразки ми не любимо згадувати...

Редакція і редколегія республіканського світлопису «С й Т», без перебільшення, вважає, що stolitnyy ювілей Одеського фотографічного товариства — не тільки гордість кожного одесита, а радість для кожного з нас. Бо Одесу всі і повсюди люблять. Одеситів усі і повсюди

поважають, ними захоплюються.

Отже, кілька історичних довідок.

Одеське фотографічне товариство засноване 13 вересня 1891 року. Як засвідчила історія, число «тринадцять» виявилось для одеситів щасливим. Можливо, тому, що це — Одеса?.

Засновниками ОФТ були граф Михайло Васильович Толстой, Митрофан Васильович Шимановський, Євген Васильович Князев. На 1 січня 1913 року до складу Товариства входило сім почесних членів, 121 член, три

пожиттєво. Серед почесних членів були Йосип-Марія Елер, професор з Відня, Рудольф Дюркооп з Берліна.

Євген Васильович Князев був першим деканом фотокурсу, заснуваного при Товаристві відділі судової експертизи, дено фотографічного приладдя. С. В. Князев подарував величезну бібліотеку. На жаль, нині не вдається відшукати її сліди.

1916 року — на честь 25-ліття ОФТ — була організована Перша пересувна фотографічна виставка світлянських товариств Росії. Збереглася афіша, на якій було вмі-

щено нову емблему ОФТ: людина розсуває скелі й випускає з п'ятих промені сонця на Польшкініські сходи. З 1987 року емблема знову повернена Товариству.

У 1912-му почав видаватися «ВІСНИК О.Ф.Т.» Він був третім фотографічним журналом у Росії.

Активувалася робота Товариства після революції і встановлення радянської влади в Одесі. Саме тоді розпочав своє сходження (20—30-ті роки) у високє мистецтво відомий радянський кінорежисер, член ОФТ Роман Кармен. При Товаристві працював тоді

Пам'ятний жетон до 25-річчя

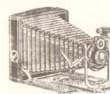

З. А. ЩЕРБАКОВА

МАГАЗИНЪ ФОТОГРАФИЧЕСКИХЪ ПРИНАДЛЕЖНОСТЕЙ

„ЛЮБИТЕЛЬ-ФОТОГРАФЪ“

Одесса, Садовая, 19.

ФОТОГРАФИЧЕСКИЕ

ПРОЕКЦИОННЫЕ

УВЕЛИЧИТЕЛЬНЫЕ

АППАРАТЫ

СО ВСЬМИ ПРИНАДЛЕЖНОСТЯМИ.

БИНОКЛИ ОБЪЕКТИВЫ
ПЛАСТИНКИ БУМАГИ

Реклама. 1913 р.

Новини. Автор — Г. Арзумануполо. Журнал ОФТ № 3 за 1912 р.

знімкувальний майданчик, у лабораторіях аматори мали можливість самі проявляти плівки, друкувати фотографії.

1958-й: Перша обласна фотоніставка. До 1962-го відбулося чотири таких виставки.

1963-й: П'ята обласна фотоніставка, яка була найбільш представницькою. На ній вперше було подано каталог.

1964-й: міжклубна виставка фотоклубів міст-героїв.

1965-й: чергова фотоніставка «Міста-герої-65».

«100 фотомайстрів світу в Одесі» (300 робіт 19 авторів з семи країн світу), «Фотодіалог» (два автори з США — Генрі А. Шульц, з Латвії — Яніс Глейлс), «Сучасна художня фотографія Франції й Італії» — ось далеко не повний перелік виставок, організованих ОФТ.

А знамениті одеські «Фотомарини»...

З 1962 року ОФТ очолює маестро Вадим Миколайович Шулеко.

...Історія — не тільки роки. Історія — це ми.

Погляд. А. Густасон. Журнал ОФТ за 1912 р. Цією фотографією відкривався журнал

2. ЛЮДИ, КОТРІ ПИ- ЗНАЛИ СМАК СОЛІ

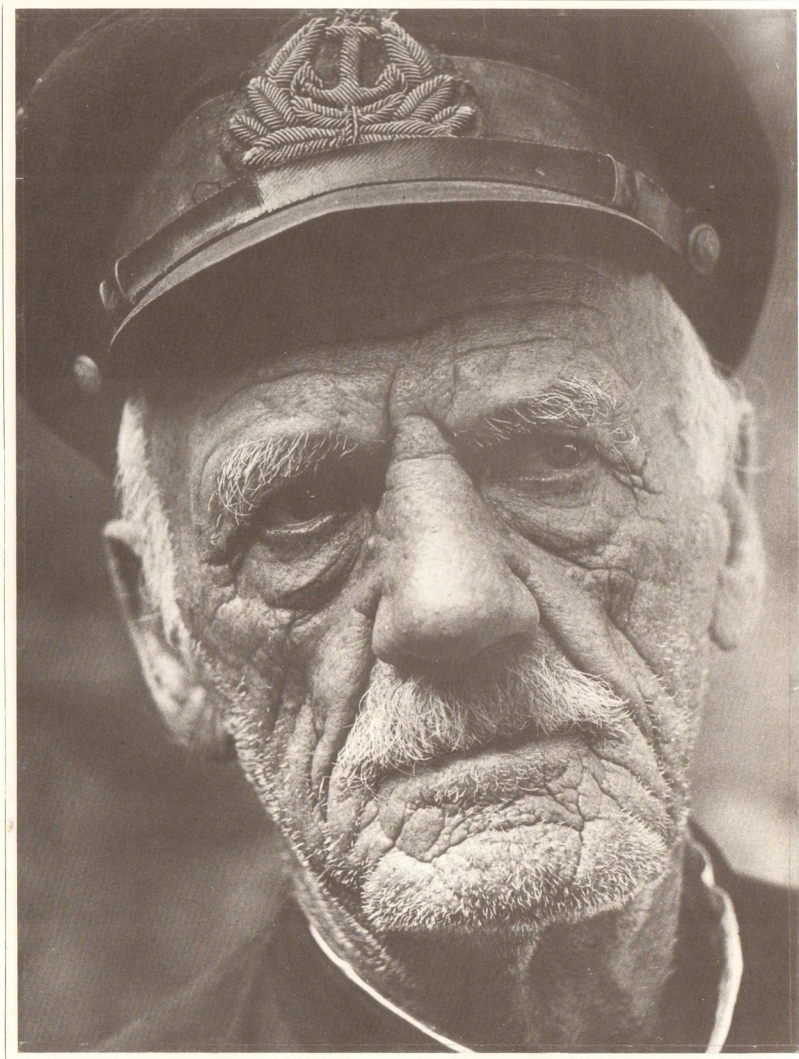
Професію моряка можна зрівняти хіба що з мужністю підкорювачів небесних просторів. Бо й у небі, і на морі людина не відчуває під ногами звичної, такої рідної матінки-землі.

Вдивіться в обличчя цього «морського вовка». Що воно говорить? Певне, те, що бачив-перебачив цей чоловік і країн чужоземних, і народу розматого... А що з штормами борювся, а що солі напробувався... Мабуть, це про нього, цього моряка, народ сказав: «він пуд солі з'їв».

О-де-с-а. Повторіть це слово, вирізняючи кожен звук окремо, й вам, таке переконання, вчується дивна, якась навіть романтична мелодія. Вчується шум морського прибою, увижатиметься берег з човном, чайки над водою, далекі і близькі теплоходи.

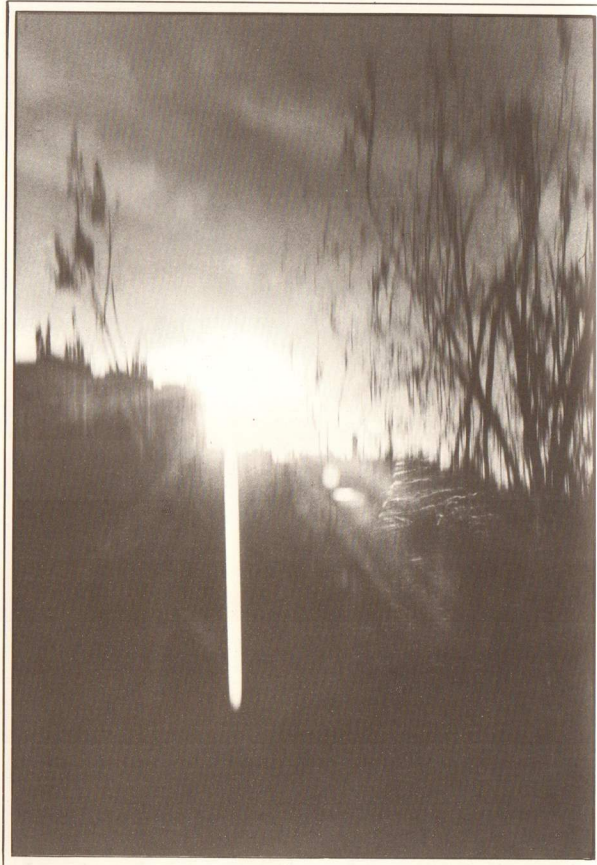
І вранє, переоранє, заборонанє море...

МАРИНА ШУЛЕКО. Берег дитинства

ПАВЛО ДРОНЕНКО. Вечірній промінь

3. БАГАТЕ І ЩЕДРЕ СВІТЛО

В Одесі так багато і щедро розсипано світла повсюдно, що інколи зблюються очі від того, а заздрісна думка ні-ні та й промайне у голові:

«Цього світла можна було би позичити дощовому Львову...»

Та Одеса світиться по-своєму, а Львів, як і Київ чи інше місто нашої республіки, певна річ, по — своєму.

Де ж розпочинається воно, де, власне, народжується, де, цікаво, мешкає, де ночує?..

Може, світло, оце розмаїття кольорів, образів багатство народжуються, як Афродіта, з морської піни? Можливо. Але те, що це благодатне світло мешкає в очах кожного одесита, — факт, якого не можна заперчити. Ні, скажете? Так, скажете? Пройдіться Пушкінською, а чи Дербасівською, завітайте на Приморський бульвар, в Аркадію й ви вдаруєтесь ширим світлом.

Світлом саме одеського «розливу»...

ВАДИМ ШУЛЕКО. Но в сонях

...Ви бачили колись синій Байкал? З його синіми-пресиніми льодами?

Ви бачили колись замерзле море?

Очевидно, ні...

Та ви, без сумніву, не поминете своєю творчою увагою цей несподіваний акт...

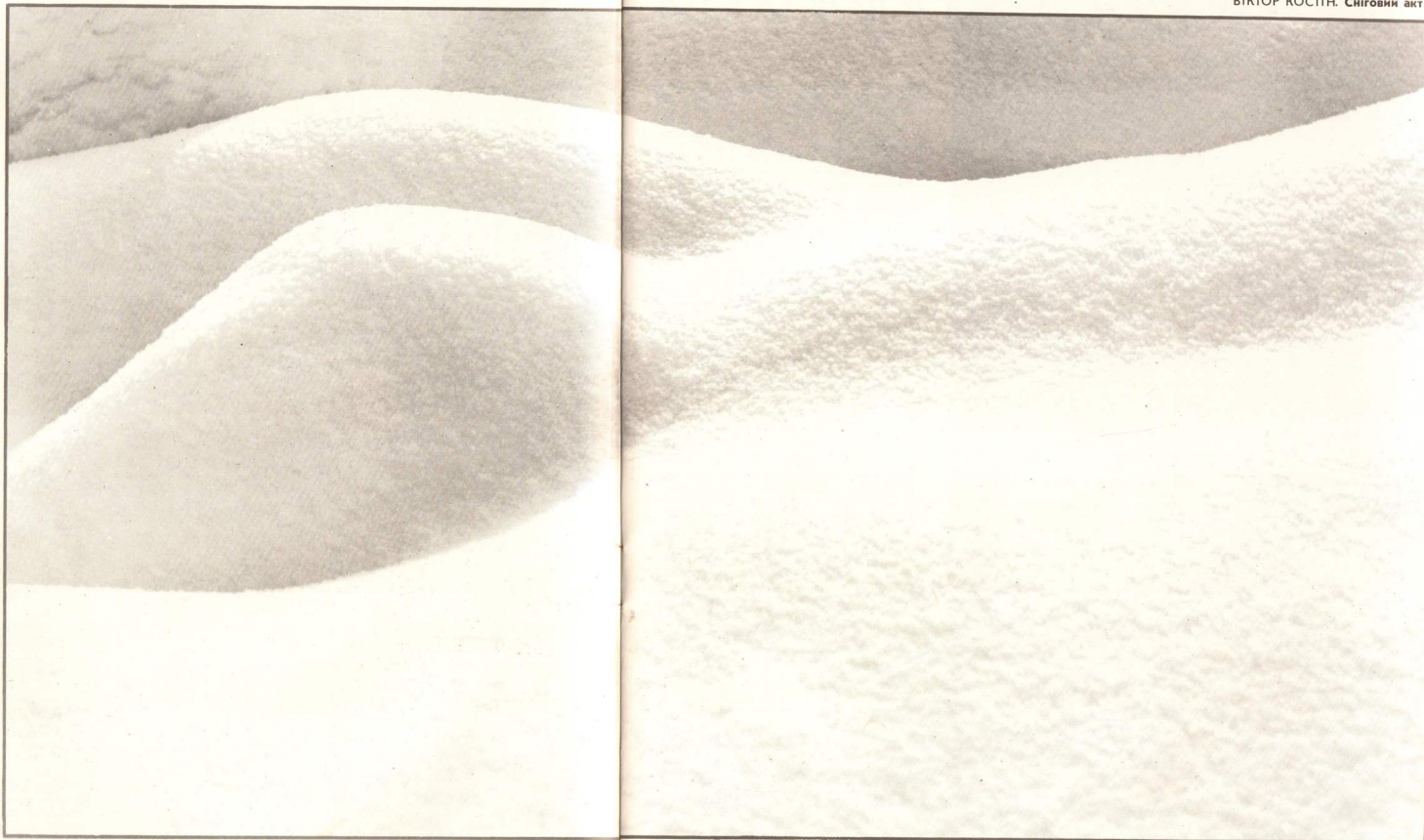
Акт у снігах?

А чому би й ні?

Дерева і дощ, і сніжина, очевидно, подібно до людей, захожуються.

А ви кажете, що неможливий сніговий акт?..

ВІКТОР КОСТІН. Сніговий акт

ЮРІЙ ГЕРЧУК: «Душа фотографії — вірогідність — є однією з провідних категорій культури нового й новітнього часу. Більш ранні епохи її не прагнули й не так приспівали ставилися до неї. І саме народження фотографії, настільки, здається, пізні, було обумовлене не так взірванням технічних можливостей, як усвідомлення потреби спеціального засобу точного й швидкого відбиття достеменної реальності».

ФОТОГРАФІЯ, ЯК СВІТОСПРИЙНЯТТЯ

У спогадах художника Е. Будоюгського є характерний епізод. Чудовий дитячий ілюстратор Володимир Лебедєв, що очолював наприкінці 20-х — на початку 30-х років художню редакцію дитячої книги в Ленінграді, відмовив у роботі одному відомому художнику, а потім пояснив: «Чому я відмовив?.. Він дивиться на все як фотопарат: двома очима так не побачиш». І дійсно, у роботі знаменитості знайшовся прототип — фотографія в старому журналі.

Цей маленький інцидент є знаменним у багатьох відношеннях. Він відтінює різницю між «фотографією» й художнім сприйняттям природи, а також виводить погляд на нею напруженість відносин фотографічної творчості з традиційними образотворчими мистецтвами. В них різна естетика, неоднакові закони бачення й відображення. Вони порізно передають простір і, особливо, час і рух (проблема художнього часу є дуже гострою власне в нерухомому зображенні). Створюються в цих мистецтвах і співвідношення цілого й деталей. Звичайно, рід тут не в єдиності фотоапарата, як думає Лебедєв (а з ним часто й інші художники). Стереоскопічні «двоки» знімки відрізняються у цьому плані від живопису й графіки нітрохи не менше, ніж звичайні, а мабуть, і більше. Між тим, око і рука художника, переносючи на полотні чийсь образ природи, немовне і здебільшого непомітно для нього її трансформують, підкорюють певному порядку, який суттєво відрізняється від того, в якому вкладає зображення на площину фотографічний об'єктив. Навіть «найоб'єктивіший» художник передає певне враження від природи, а не її точну подобу.

«Фотографія» — слово для художників лайвє. З ним пов'язане уявлення про «сире» натуру, зафіксовану з буквальною точністю, не освоюючи творчо, не перевтілюючи в образ. Певна річ, достеменно художній знімок в цьому розумінні далеко не «фотографічний». Та все ж, слівце з'явилося зовсім не випадково. Сама техніка здобуває фотозображення народжує уявлення про мистецтво «механічне» на протилежну давнім, «органічним» мистецтвам. Фотознімок, який отримано за допомогою «безпристрасного механізму», демонструє, здається, явище «самої дійсності» і протистоять її інтерпретаціям у живописі чи графіці.

Рід тут не лише в консервативності старої естетики, яка робить молодшу Концепцію в сміт мистецтва. Пряме відбиття конкретної природи, що безосередньо стоїть перед об'єктивом, автоматизм її фіксації, яка не губить не поміченим оком фотографа, не усвідомлений ніяк подібний — всі ці особливості насправді визначають не лише технічну, а й естетичну природу фотомистецтва, і формують його специфічні цінності.

Відсуття вірогідності, інтуїтивна довіра до достеменності фотографії — необхідна умова художнього ефекту в цьому мистецтві. Якщо ми помічимо підміну, виникає відчуття фальші. Такими є заздалегідь інсценувані сюжети, взагалі фотозображення того, що явно не могло бути

відзнятим саме там і тоді. Зауважимо, така підміна авторитет не бентежить нас в ігровому кіно, а поодинокі фотографії в своїй основі техніку з акторською грою. В цьому мистецтві виробляється інша глядацька установка, і спеціально побудована декорація не видається глядачеві «обманом», він її завжди приймає. Звичайно, й тут фотографічний спосіб відтворення викладає відбиток на ступінь правдивості-декорації — інший, ніж у театрі, та й на характер авторської гри. Але замість безумовної достеменності природи, тут ми готові примиритися з її ілюзією.

У різних жанрах фотографії достеменність відтворюється теж по-різному. Портрет, натюрморт, оголена натура допускають позування, спеціальну постановку й компоновку, заздалегідь організованістю фотографованого матеріалу. Достатньо лише, аби об'єкт був сам собою не можна, скажімо, підміняти героя портрета іншим, скільки завгодно схожим об'єктом: як тільки ми про це дізнаємося, він здогадаємося, знімок перестав бути портретом того, першого об'єкта. Фотографія актора в гримі — портрет актора, а не його персонажа (знаю — не так, як у кіно!). А ось якусь подію, сценку ми не визнаємо вірогідними, якщо запідозримо інсценування. Тут цінністю мистецтва є безосереднє відбиття того, що відбувається, — «репортажність». Строго кажучи, істинне завдання репортера не є художнім, його мета не образ, а факт. Але в цьому специфічному мистецтві одне не виходить без іншого. Образ повинен бути достеменно знайдений у природі.

Однак, при тому, що це необхідна умова фотографічної виразності, певна міра достеменності не є умовою достатньою. І якості самої природи, її «фотогенічності» не визначають художності відтворення.

Прекрасне обличчя або пейзаж можуть бути відзнятими «протокольно», хоча й технічно, а «ніяка» натура стане предметом шедевра. Творча фотографія — мистецтво відтлення в достовірній правді природи індивідуального сприйняття художником. Гляцьке робить «просто знімок» художнім твором.

Ні в чому, мабуть, це не відчувається так чітко, як у характерних саме для фотомистецтва крутих планів несвіжого для зору мотивів: осінній лист на асфальті, зрізна афіша, сліди ципа на снігу... Вискремлення предмета з різнобарвності оточення, зосередження погляду відкриває нас експресивно непомітної речі, воззвучує її, створює презумпцію значимості незначного, бо воно вибирається для художнього засвоєння. Тобто таку натуру вже не можна вважати не перевтіленою, «сирою», хоча її очевидна достеменність відбита в чіткості фактури, формі й червуваних світла й тіні.

Але складне є висновком з досить витонченого аналізу особливостей цього характерного фотозанру. А глядач милується, як він вважас, мотивом як таким. Крім знімок він бачить предмет, сам же архів фотопарат — ніби вивав з його враженнями, такій підхід провукється самою природою фото-

ВАСИЛЬ ПИЛИПЮК. Львів
Поет Євген Євтушенко
на мітингу у Львові

мистецтва, естетикою достовірності. Між тим, у результаті затушовується творча особистість фотографа — його роль уявляється, переважно, технічною. В фотографії вбачують засіб відображення, а не створення образу.

Естетика «мгнута», вдало вибраного предмета зображення відгравала немало роль в традиційних мистецтвах ще минулого століття. Нині вона значною мірою є чужою для пануючих тенденцій. Висвини сучасного художника з предметом зображення ускладнилися. Усвідомлення ж аналогічної складності у ставленні фотографічного образу до природи викликає труднощі в оцінці художніх досягнень фотографів та її місія в ряду мистецтв.

Між тим, місце це є настільки ж значне, наскільки специфічне. Душа фотографії — вірогідність — є однією з вузлових категорій культури нового й новітнього часу. Більш значні епохи її не прагнули й не так приспівали ставилися до неї. І саме народження фотографії, настільки, здається, пізні, було обумовлене не так взірванням технічних можливостей, як усвідомлення потреби спеціального засобу точного й швидкого відбиття достеменної реальності.

Фотографія, розвиваючись спочатку в загінку «великих» мистецтв та на їх найпіраклідакий периферії, уже від початку нашого століття здобуває, в світ зображень рішучу, суто кількісну перевагу. Сьогодні це — провідний образотворчий засіб в інформації та рекламі, в науці й освіті. Він застосовується як в документальних, так і суто художніх цілях. Це зробило фотографію провідним вихователем ока сучасної людини. Ми бачимо світ переважно фотографічно, цього вже не відітінити, тим паче, що крізь такий, як у камері, об'єктив дивиться на світ й кіно, і телебачення, і відео. Образотворчі мистецтва старого типу, хай навіть найавангардніші за своїми тенденціями, опиняються у саморічній опозиції до цього бачення. Це — галузь «суто художнього бачення, що вимагає спеціально вивченого ока, котре протистоять буденному, яке набагато краще ладить з фотографією».

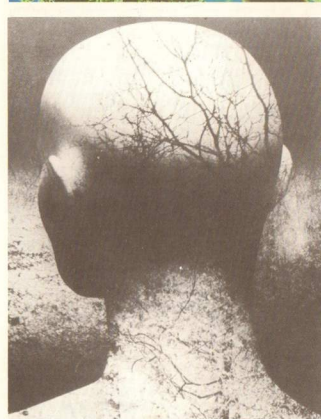
У той час, коли «великі» мистецтва делали ухиляються від прямого контакту з натурою, домагаючись найбільш повного й активного відтлення своїх глибинних задумів, фотографія (хоча й віддає часом данину подібним пошукам) захищається вірою баченому світові. Збагачивши свої можливості рухом і кольором (також іншим, ніж у живописі, таким, що по-іншому відтворюється на фарбі реальності), фотографія лишається для нас вікном в оточувальний світ, тоді ж живопис і графіка замиряють нас у глибини людського духу.

Що «правильніше»? Що «важливіше»? Запитання, позбавлені змісту. Те та інше — необхідні й невід'ємні риси сучасної свідомості, дві різні, але складно перелетіти одна з одною, гілки сучасної культури. Кожна — не повина без іншої. А їх неминучі протиріччя — одна з рушійних сил культурного розвитку.

Юрій ГЕРЧУК,
мистецтвознавець,
м. Москва.

ПЕНЧО ТІХОВ.
Болгарія
Ситуація

СЕМ ХАСКІНС. США
З ципку
«Фігури і пейзажі»

НЕ ЛІНІЄ ДОСТОВІРІВНІСТЬ

Нотатки з приводу статті Юрія Герчука
«Фотографія як світосприйняття»

АНАТОЛІЙ ПОПОВ:

Скільки існує фотографія, стільки точаться суперечки, чи є вона чисто технічним засобом фіксації дійсності, чи особливо галузю художньої творчості! Гадаю, фототехніка з арсеналом різноманітних об'єктивів, фотоплівки, паперу, лабораторного обладнання і реактивів є для фотографів таким же інструментарієм, яким для живописця служить набір пензлів, фарб тощо. Ним можна створити і протокольно правдоподібний відбиток життя, і справді мистецький шедевр. Усе залежить від того, у чій руках цей інструментарій — ремісника чи художника. Зауважимо відразу, що й життя достовірніше, яка є найбільшима надбанням документальної фотографії, ванила, але не єдина мета фотомистецтва.

Актуальна за проблематикою праця мого московсько-го колеги, виконана на замовлення редакції журналу «Світло й Тінь», безумовно, зацікавить і професіоналів, і фотомоторів, і широке коло читачів неординарним підходом до висвітлення принципових питань предмета розмови. Вони, за висловом самого автора, «визначають не лише технічну, а й естетичну природу фотомистецтва і формують його специфічні цінності». Головне ж — наголошено на тій великій ролі, яку відіграє фотографія в нашому сучасному житті: «Ми бачимо світ, переважно, фотографічно — цього вже не відміниш, тим паче, що крив'як такий же, як і камери, об'єктив дивиться на світ і кіно, і телебачення, і відео». До речі, цьому висновку передчує цікавий порівняльний аналіз художнього і фотографічного сприйняття явищ, висновки якого, правда, не на користь останнього.

І взагалі, ця (в цілому дуже змістовіта і гостропо-лемічна) стаття справляє досить не однакове враження. На перший погляд, здається, що автор поставив собі за мету підвести фотомистецтво на гідну його висоту «величків мистецтва». Та, аналізуючи статтю, стикаєшся із зовсім іншим твердженням, що художня фотографія майже у всьому, крім хіба що достовірності, поступається іншим образотворчим мистецтвам, зокрема в можливостях творчої інтерпретації явищ. «Річ тут не лише в консервативності старої естетики, яка робить молодшу мзу Попелюшкою в сім'ї мистецтв», — зауважує Ю. Герчук, а в автоматизмі фіксації статур. Але саме старю естетиком фотомистецтву й визначено роль Попелюшки поряд з такими традиційними видами мистецтва, як живопис та графіка.

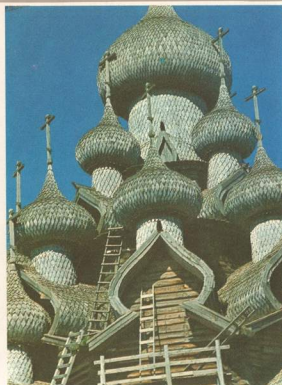
Зрештою, з позиції фотографії лише як засобу (за думкою Ю. Герчука) еточного й швидкого відбиття достовірної реальності» мого зрозуміти логіку автора статті у всіх його твердженнях і, насамперед, у визначенні достовірності як однієї з вузлових категорій культури нового й новітнього часу». Стосовно життєвої достовірності фотомистецтва — як найбільшій його переваги перед іншими галузями художньої творчості — не може бути даох думок! Стосовно ж самої естетичної позиції Ю. Герчука, зокрема його висновку, що «образотворчі мистецтва старого типу, хай навіть найавангардніші за своїми тенденціями, опиняються у своєрідній опозиції (фототехнічному А. П.) баченню», слід зауважити — така позиція уявляється нам досить тенденційною щодо фотомистецтва. Особливо у дальній частині цюю наведеної цитати: «Це галузь (образотворчих мистецтв старого типу... А. П.) «суто» художнього бачення, що вимагає спеціального вихованого ока, котре протистоїть буденному, яке набарто краше ладить з фотографією».

З цим можна було б погодитися, коли малася б на увазі лише документальна фотографія. Але йдеться про узагальнені поняття фотографії як окремої галузі художньої творчості. Тому такє її тлумачен-

ня не може не викликати заперечення. Адже художня фотографія своїми специфічними засобами вирішує ті ж образно-світотвірні проблеми, що й традиційні мистецтва. Вона у своїх авангардних вивах (які делалі більше множаться і в нашій країні, та про них ми ще, на жаль, недостатньо поінформовані) не тільки інтерпретує оточуючу дійсність, а й спеціальною оптикою («крив'яким оком», монохромом, ширококутними, дифузними фільтрами тощо), складними маніпуляціями в лабораторії і рукотворними композиціями з їх колонами і фотомонтажними засобами створює нову дійсність. Часто з фантазматичними образами і звичайними предметами, трансформованими в небачені явища. Досить згадати аналітичні, концептуальні фотомозаїки, нерідко агресивні прагнення вразити глядача якоюсь змиреною несподіванкою. (Цікаві в цьому плані фотомозаїки відомого львівського художника І. Подольняка, творця якого, до речі, засудують окремо розмови). Словом, до такого роду фотографії далеко не завжди можна застосувати категорію життєвої достовірності як критерій істинності в мистецтві. Крім того, така фотографія теж вимагає суто художнього бачення і спеціально вихованого ока.

Нагадаємо, і в галузі абстрактного мистецтва фотографія сказала своє не останнє слово. Її початки сягають 20-х років творчості визначних засновників абстрактної фотографії — американця Ман Рея, що працював у Парижі, й утроя Ласа Моголі Надя, який займався нею у Берліні. Ось як формулює свою естетичну програму відомий американський майстер сучасної абстрактної фотографії Ернст Хаас: «Фотографія-безпредметна об'єкт зйомки зовсім не цікавить; змістом зйомки є сам фотограф — його почуття, його реакція на видимий світ. Свої почуття він виражає у барвах і формах». А скільки цікавого містить у собі історія сувереністичної фотографії з її асоціативними світами й неймовірними сюжетними ситуаціями, суєтністю і візуальними сюрпризами, чим особливо вражає, зокрема, мистецтво американського фотхудожника Джеррі Н. Уельшмана та Семю Хаксліса. Не меншій інтерес викликає себому і таке помітне явище в сучасному фотомистецтві, як сон-арт, публіцистично-саркастичні проєкції якого сягають у минуле й сьогодення. Та про все в одній статті не розповісти.

Ю. Герчук слушно констатує: «Взаємним сучасного художника з предметом зображення ускладнились» (!). «Усвідомлення аналогічної складності у ставленні фотографічного образу до натури викликає труднощі в оцінці художніх досягнень фотографії і її місця в ряду мистецтв». Що ж, сьогодня уже впевнено можна сказати, що це місце не лише значне й специфічне, воно — на рівні «великих» мистецтв. Тому важко погодитися з твердженням Ю. Герчука, що творча особа фотографа (овочливо, від відому від художника) нівельюється і «їго роль уявляється, переважно, технічною». Зауважимо, зважачи якого ласку

АНАТОЛІЙ ПОПОВ. Львів
Деревяне мерехтєво Кіжів

фотографії, як, зрештою, і художника. Приміром, навіть вперше побачені роботи таких визначних майстрів сучасності, як В. Бутирін, Р. Діхачкінс, Я. Грейзас та інші, одразу визнають шанувальників фотомистецтва.

Що для Ю. Герчука фотомистецтво усе ще є Попелюшкою, свідчить і така його концепція: «...фотографія лишається для нас вікном в оточуючий світ, тоді як живопис і графіка замирюють нас у глибини людського духу». Уточнимо відоме: духовність як естетична категорія так само невід'ємна від фотографії (крім технічної), як і від інших образотворчих мистецтв. Про це свідчать знайомі фотографії відкрити небуденне у буден-

ЕРНСТ ХААС. США Колапозція

АНАТОЛІЙ ПОПОВ. Львів.
Кіжів. Вечірня молитва

ному, незвичайне — у звичайному, найолішевіше ж (про що я вже писав, але з іншого приводу) — зроби́ти факт історії фактом мистецтва, тобто одухотворити все, навіть неживу природу. А щодя глибини людського духу, то фотографія, в тому числі документальна, також спроможна приоломувати й викликати катарсис. Приклад тому — такі всевітні відомі фотографії, присвячені Великій Вітчизняній війні, як «Комбат» М. Гараніна чи «Зустріч героїв Брестської фортеці» М. Альперта. Про останній знімок патріарх вітчизняної художньої культури С. Конюков говорив, що, на превеликий жаль, ні в живописі, ні в графіці, ні в скульптурі немає жодної роботи, в якій з такою пронизливою гостротою почуттів і могутньою внутрішньою силою було б відтворено образи героїв минулої війни.

І що цікаво: не фотографія, а саме художники весь час намагалися привнести значення фотографії, особливо мистецької. Чому б не? Безумовно, фотографія багато взяла від традиційних мистецтв, зокрема, в галузі композиційних побудів і деяких образальних засобів. Але ще більше вона дала цим мистецтвам. З самого початку вже самим своїм існуванням і своєю здатністю швидко й достовірно відбавити оточуючий світ вона постійно стимулює старі мистецтва до омолодження — невпинних пошуків нових і нових, специфічних своїх зображальних систем, відмінних від просто фотографічного сприйняття дійсності. Більше того, саме у фотографії і з спорідненого з нею за технічними можливостями кінематографа образотворчі мистецтва заочинили такі активно виражальні засоби, як крупний план, фрагментарність тощо. Ці мистецтва зобов'язані фотографії і повною в 70-х роках такої значної художньої течії, як гіперреалізм, не говорячи вже про фотомонтажні засоби, такі популярні тепер у живописі та графіці. Та й фотографія не стоїть на місці, переймаючи у живопису і графіці їх мистецькі здобутки для свого подальшого руху вперед. Тому варто, в першу чергу, шукати не те, що розділює фотографію й інші мистецтва, а що ріднить і сприяє їх взаємодіючій і взаємобогаченню на бачі розвитку сучасної художньої культури.

Анатолій ПОПОВ,
мистецтвознавець,
м. Львів.

ВІД РЕДАКЦІЇ
ЦИМИ
МАТЕРІАЛАМИ
РЕДАКЦІЯ
ЗАПОЧАТКОВУЄ
ЦИКЛ ПУБЛІКАЦІЙ
З ПРОБЛЕМ
ПРАКТИКИ
І ТЕОРІЇ
ФОТОМИСТЕЦТВА.
ВІСНОМ, ЩО МИ
БУДЕМО ДУЖЕ РАДІ,
КОЛИ В ЦІЙ
РОЗМОВІ ВІЗМУТЬ
УЧАСТЬ НЕ ТІЛЬКИ
ТЕОРЕТИКИ,
НЕ ТІЛЬКИ
ПРАКТИКИ,
А Й НАШІ
ПОСТІЙНІ ЧИТАЧІ,
ШАНУВАЛЬНИКИ
ВІДРОДЖЕНОГО
СВІТЛОСНІ.

«СВІТЛО Й ТІНЬ»

продовжує фотоконкурс

“ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ”

присвячений
всесвітньому
часопису. До участі
в ньому запрошуємо
усіх майстрів світопису,
фотоклуби, об'єднання
фотоаматорів,
професійних журналістів,
мистців і знавців
фотохудожництва,
як суверенної України,
так і з усіх куточків
земної кулі, де шанують
і знають наш народ,
де цікавляться нами,
підтримують нашу
культуру
і наш журнал окрема.
Тематикою не
обмежуємо.

Просимо надсилати
роботи як чорно-білі,
так і кольорові,
розміром 18×24 см,
24×30 см,
а також слайди

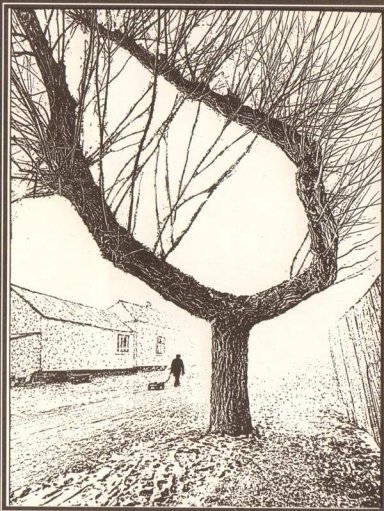
розміром 6×6 см,
24×36 мм.
Зазначте, будь ласка,
Ваше ім'я, по батькові,
прізвище,
місце роботи.
Термін подання
конкурсних матеріалів
до 1 квітня 1992 року.
Результати конкурсу
буде оголошено
у другому номері
кварталника
«Світло й Тінь»
за 1992 рік.

Нагороди
переможцям
фотоконкурсу
«Любить Україну!»:

Перша премія — 1000 крб
Дві других — по 750 крб.
Три третіх — по 500 крб.

Спонсор конкурсу
«Любить Україну!» —
Львівське
територіально-
виробниче об'єднання
«Львівавтотранспорт»

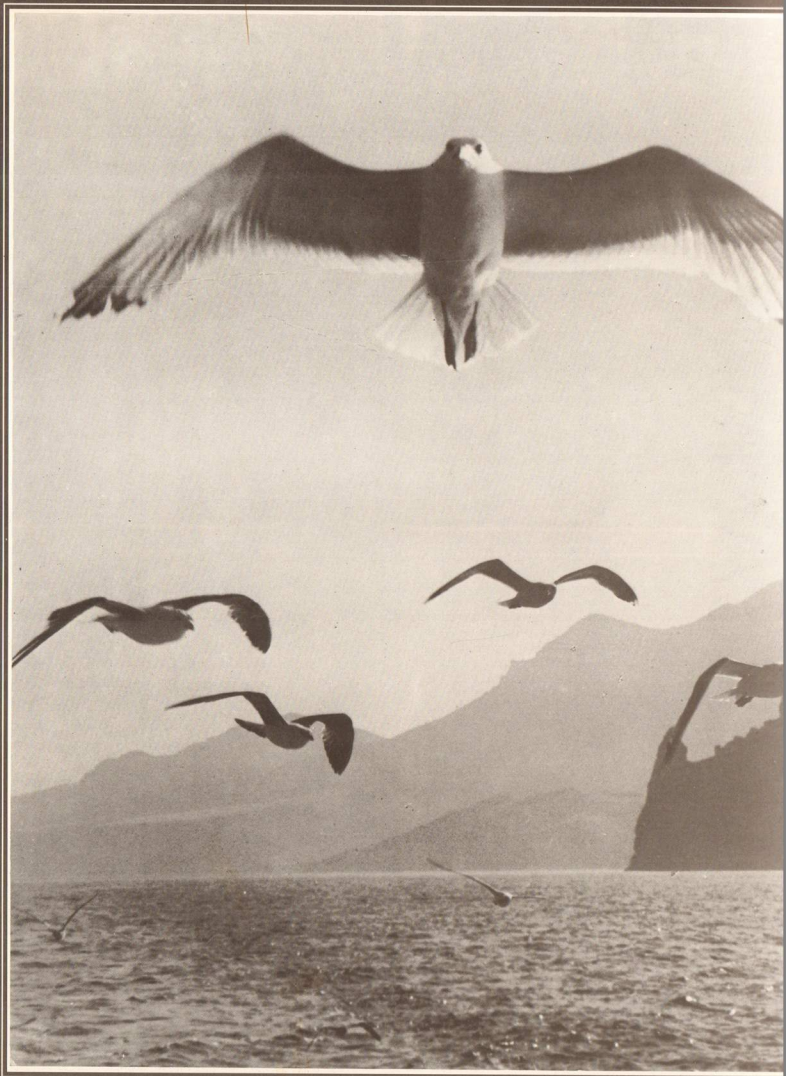
Наша адреса: 290013,
Львів, вул. Пушкіна, 8.
Редакція республіканського
фотографічно-мистецького
журналу «Світло й Тінь».

БОРИС ПРОХОТОВ, м. Донецьк, Зима

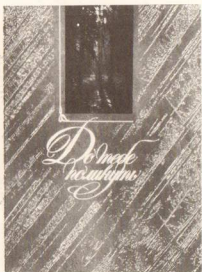
МИКОЛА КОЗЛОВСЬКИЙ, м. Київ, Літо

ОЛЕГ БУРБОВСЬКИЙ, м. Запоріжжя, Політ

ПОДИВУВАННЯ

Світлина Василя Пилипюка

Обкладинка фотоальбому
«До тебе полинуть...»

Лесиним, а отже, нашим з вами, краєм мало захоплюватися.

Лесин край — як Лесин немирущий талант — див у с. Змушує поклонитися йому, як поклоняються люди вогню, хлібові, сонцю, воді. Лесин край — як Лесин немирущий талант — дивус власною геніальною неповторністю. Дивус первозданною чарівністю і простотою. Дивус тим, що відкривас нам такі несподівані грані краси природи і краси душі людської, що мимоволі тамуеш подих і святошно влякаеш на коліна задля моління високого. Моління о мудрості пралісу й небесного таланту видатної дочки українського народу.

Сам я родом з чумашького краю — Звенигородщини, що на Черкащині. Та назавжди захопаний у Лесин край і Лесине світле мудре слово. А полюбити цей край мені допоміг львівський фотограф Василь Пилипюк. Його авторська книга «До тебе полинуть», здається, вже сьома у послужному списку лауреата міжнародних, всесоюзних, республіканських премій.

Щастя вам, Василю, у сайві Лесиного таланту і неповторності Лесиного вічного краю!

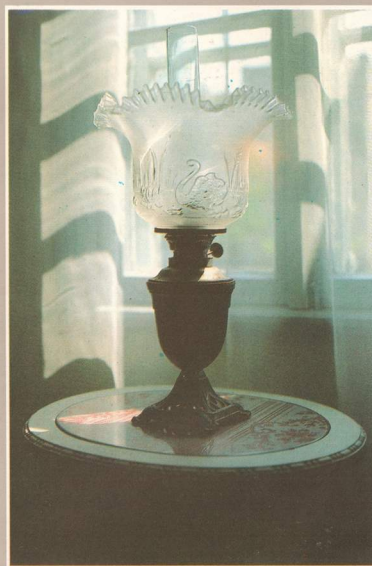
Василь ШКЛЯР,
письменник,
м. Звенигородка
Черкаської області.

*...Чи пам'яташ ти казку-дивоширо,
Як по колись принесла
тую цілощю-живуцу водицю
Дрбна пташина маля?*

*...Так твоя думка швиденько полине,
Тільки й болю даси,
І принесє з чарівної крайни
Краплю живої роси.*

*І як приступить журба невислуца
Та до серденька твого,—
Тая росиця цілощю-живуца
Будє жити ти його.*

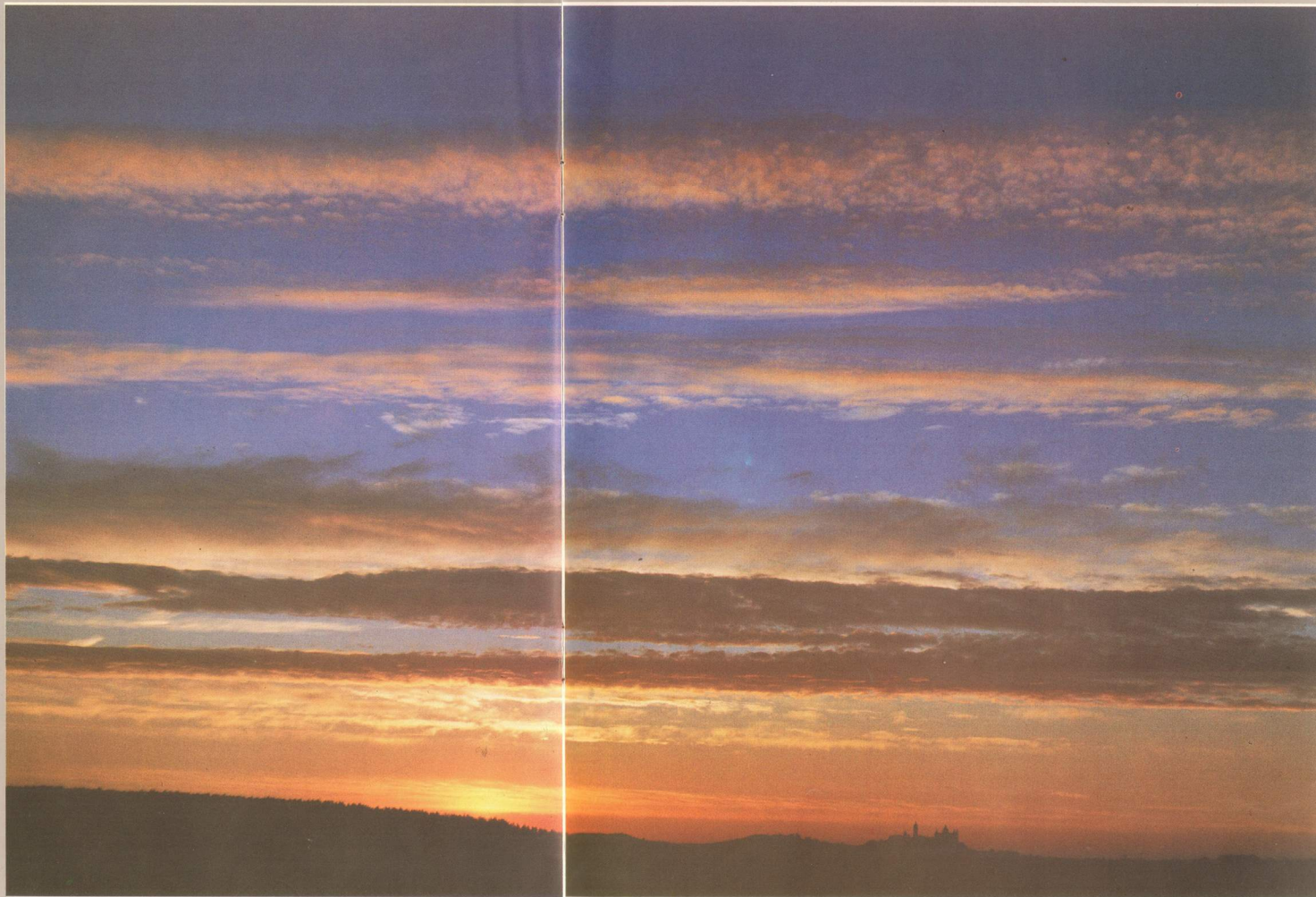
*Давно в дитячий любий вік,
в далеких ріднім краю
я чула казку. Чула раз,
а й досі пам'ятаю.*

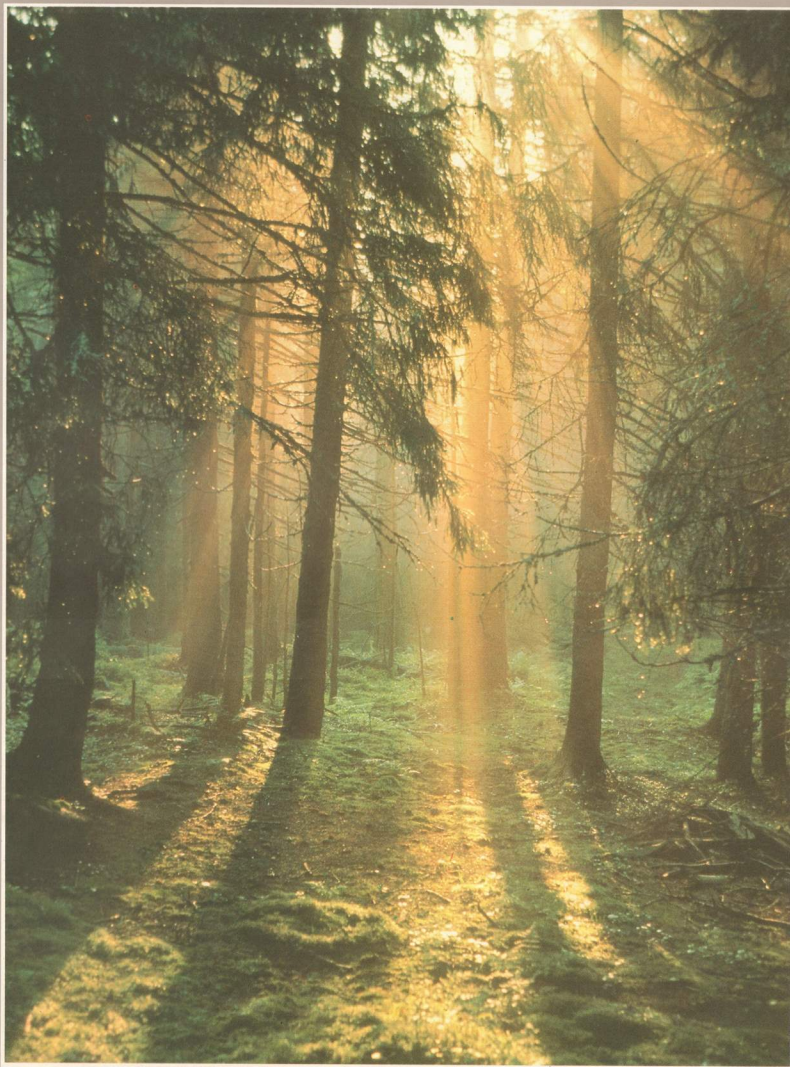
*Мені її розповідав
малий сільський хлопчина
без тенденційної мети,
бо він же був дитина.*

*...Ми з ним сиділи у садку
вечірнього порою,
в той час, як захід розпалив
пожежу за горою.*

*Весірній вітер турбував
стареньку нашу грушу,
і щось тямне і жаске
нам заглядало в душу.*

*Усе дякало нас: трава,
що тихо майоріла,
і гаю дальнього стіна,
що в заході горіла...*

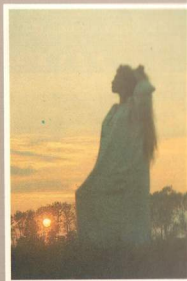
Якби оті проміння золоті
у струни чарами якими обернути,
я б з них зробила золотую арфу,—
в ній все було б ясне, і струни й гук,
і кожна пісня, що на інших струнах
бришить, мов голос вітрової ночі,
бришла б на моїй золотистій арфі
твим співом, що лунає тільки в снах
дитяч щасливих. Тука б відкотилась
від гуків тих геть — геть у дальину,
мов білі тумани, проїняні сонцем,
що здалека дельють, наче злою,
не хмарою, а мрією здаються.
І жалі всі, в гармонію з'єднавшись,
озвались би, мов хори в емпіреях...

Хотіла б я улупити за водою,
немов Офелія, укаїтана, безумна.
За мною вслід плили б мої пісні,
хвилюючи, як та вода лагідна,
все далі, далі...

І вода помалу
мене б у легкі хвилі загортала,
і колихала б, наче люба мрія,
так тихо, тихо...

Я ж, така безладна,
дала б себе нести і загортати,
пливучи з тихим, ледве чутним співом,
спускаючись в блакитну, ясну воду
все глибше, глибше...

Потім би на хвилі
зостався тільки відгук неаірацій
моїх пісень, мов спогад, що зникає...

Не хутко то буде... Чи й буде, чи ні?
Не знаю. Та видіється все те мені,
так ясно-виразно стає перед очі,
як часом в зяскравій, місячній ночі
мадюються тіні на білій стіні —
виразні та прості, хоча й тьмяні,
різкі, хоч тремтячі. Враз хмарка наліне
і тіні змішає, і сутність поплине,
мов сивий серпанок... хвилина одна —
і знову покаже тіні стіна
різкі, хоч непевні. Неважко се тополя
відбілять ота, що стоїть серед поля?
Вона тут подібна до вежі. А се
неважко той листочок, що вітер несе?
Зовсім він подібний до хижкої птиці...
Отак в моїх мріях ідуть плетениці,
непевні тіні далеких речей,
і раптом зникають від пильних очей,
і знов виступають. І теє, що буде,
здається мені вже минулим: ті люде,
їх речі й моїй знаній мені,
мов чула їх в казці, мов бачила в сні
це здавна, ще змалку... Так, наче сі тіні
жили десь зо мною в незнаній країні...

Представляємо

БОРИС ПАНОВ

Майстер з Миколаєва

Глибокий двір

Купили корову

...Спочатку дивуєшся, як Борис Панов, фотомайстер з Миколаєва, побачив... Карпати. Так, так, наші славновісні гори. Знимкували їх уже й снимкували, малували й малували. Творчо наснажувалися і наснажуються Карпатами й аборигени, і львів'яни, і гості нашого краю.

Борис Панов, як справжній художник, зумів побачити гори по-своєму, так, що вони засвітилися людям не тільки власною гордовитою красою, а й якимсь ледь відчутним на око, сприйнятливим підсвідомістю нуртуванням філософії вічності, гордовитості.

Багато можна говорити, захоплюючись, про роботи Б. Панова «Корову купили», «Хлібороб», «Ярмарок». Кожна з них — не просто окраса живого життя, а зафіксоване сприйняття любові до цього складного, важкого і прекрасного життя.

Про себе Борис Панов так каже: — Маю 42 роки. Мешкаю у Миколаєві. Творчою фотографією займаюся 13 літ... Працюю заводським фотографом на кораблебудівному підприємстві. Учасник близько 250 міжнародних, всесоюзних, республіканських виставок. Маю більше 80 нагород.

Почесний член фотоклубу «Карпати» (Львів). У творчості дотримуюсь принципу, висловленого В. Бєліньським, — «Людина була і буде найцікавішою для людини».

«С і Т» з приємністю подає роботи майстра з Миколаєва, який негайно відгукнувся на нашу пропозицію надіслати свої фотографії.

Роман КУДЛИК,
член Спілки
письменників України.

Ярмарок

ЩО ВИГНО З ВЕРШНИ СКЛЯНОЇ ПІРАМІДИ?

Молодий харків'янин Ігор Чурсін, професіонал, який сфотографував не одну тисячу сучасників — відвідувачів фотоательє, звернувся до напівазбутих свідчень далекого часу — старовинних фотографій. А будь-які свідчення минулого, коли торкаємось їх, викликають у нас відчуття причетності до того часу.

Подорож у часі можлива, й автор своєрідних фотографій Ігор Чурсін переконливо засвідчує це. Але як?.. Напрошується аналогія.

...Колись на подвір'ї величезно-зруйнованого Луру почали зводити чудернацьку скляну піраміду, яка нагадувала уявляльну єгипетського фараона Хеопса.

Публіка обурювалась, архітектори сердилися, преса глузувала, а піраміда тим часом росла. Чи ж не тоді, вдершись до святая святих консервативного академізму, започаткували добу загального осміювання та привласнення — безсоромний пост-модернізм?

Здавалось, з того часу оригінал — Хеопсова піраміда — втратив свою ідентичність. Замість змісту — контекст.

Проте, і нині скляна піраміда існує, вона — предмет захоплення мільйонів відвідувачів.

Однак подумаймо ж про езотеричну основу її періоджерела — давньоєгипетської споруди, що простояла майже п'ять тисяч років.

Крім релігійних та культурних секретів, шедеврів культури і мумії фараона, піраміда зберегла — уявляльній — натуральне повітря тієї віддаленої епохи! І навіть зерно, що зберігалось віками, — проросло! Отак і старі фото — «тексти» земного буття наших предків — існують у контексті сучасності, живлячи її своєю, накопиченою роками енергією.

Досліджуючи контекстуальні можливості сучасної свідомості, можна було б зібрати досить скляних фотоплатівок, зроблених у різний час, розкладти їх у хронологічному порядку — ось і подорож у часі! Та ні — Ігор Чурсін пропонує певну гру-відгадування, себто прожиття чужої реальності на ґрунті культурного експерименту.

Друзі та знайомі Ігоря, які позували для портретів, шукали в сімейних архівах родичів, а він друкував їхні портрети. З старих альбомів та стилізованих під них портрети сучасників — не обов'язково позитивних героїв.

У великому хронологічному ряду фотографій, своєрідній матриці, частина замінювалася зробленими нині, але стилізованими під естетичні реалії «того» часу.

Розташовані масивом, портрети предків, які «робилися» сучасниками, ніби встановлювали між собою певні ілюзорні зв'язки.

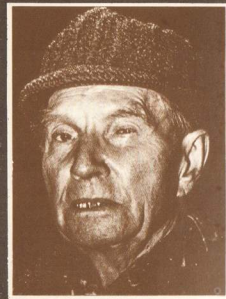
Сучасні знімки розчинилися у загальному контексті і стали повноправними учасниками дивовижного просторово-часового перформансу.

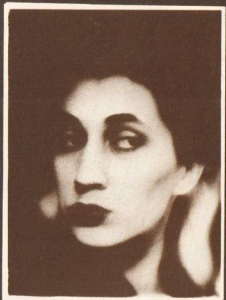
Майстер переніс на фотоплірку абсолютно все — і подражання, і нерівний полів емальді, і тінь від крав'я платівки, чим досяг великого ефекту — ніби лукава посмішка Йозефа Судека осяяв ці віровані аркуші фотопяперу! Портрети сучасників, вдруковані у «давню» технологічну рамку, викликають відчуття невідповідності, трансформуючись у новий часовий вимір: для когось у майбутньому ми також будемо деревинні предками...

Отак прямокутна основа єгипетської піраміди Ігоря Чурсіна (матриця портретів) добувається вгору, добувається у майбутнє з кожною миттю, що минула. А на вершині її щоразу опиняється спостерігач — художник, який дав нам змогу вдихнути неповторний аромат минулого, що живить сучасне.

Олександра ЛЕВИТСЬКИЙ,
м. Київ.

«Старовинні фотографії подібні світлові давно згаслих зірок, — вони, як і колись, несуть нам своє, вже не існуюче, мерехтливое сяяво», — так сказав колись Роланд Барт...

журналу

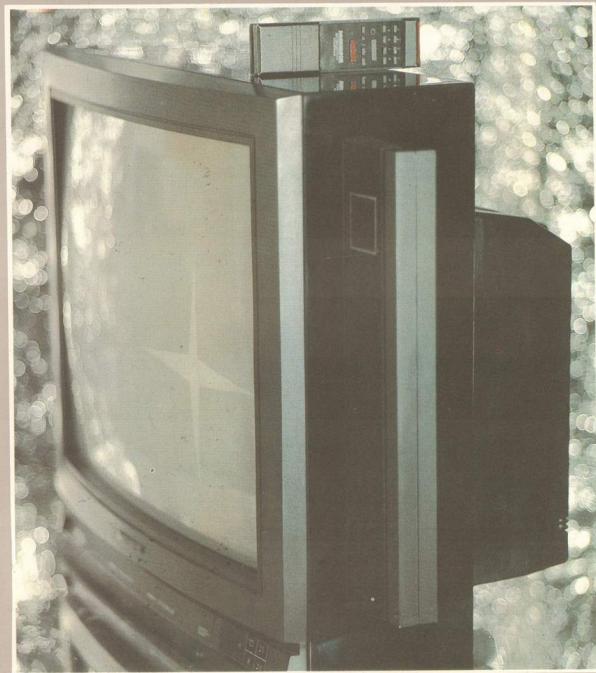
« КОНЦЕРН - ЕЛЕКТРОН »

« СВІТЛО Й ТІНЬ »

Мecenатство у цивілізованому світі — традиція підприємств і підприємців. Акціонери, власники «Концерну-Електрон», вирішили прислужитися добрій, благородній справі відродження української культури і виступили співзасновниками українського фотографічно-мистецького журналу «Світло й Тінь», велимишанованою колією і такого потрібного широкому фотографічному загалу нині, Львівський «Концерн-Електрон», зробивши цей безкорисливий крок, надав велику підтримку нашій збідній, мало не замордованій ідеологічними догмами, національній культурі. Така добродійна акція — прикмета часу: з липня цього року «Концерн-Електрон» не державне підприємство, а Акціонерне Товариство, сам собі господар і власник. Отже, він і докладав зусиль, щоб примножити духовний скарб незалежної України — той набуток, на основі якого зростатимуть нові таланти.

«Концерн-Електрон» не помиляється у виборі партнерів!
То ж в добрий час, «Світло й Тінь»!

Віктор РИБИНОК, Президент Акціонерного Товариства «Концерн-Електрон»

РЮДІГЕР БУЛЬ

Нам присмно, що до «С й Т» тягнуться не тільки фотомайстри, аматори з нашої республіки, не тільки найближчі сусіди, а й друзі з-за океану, інших європейських країн.

Рюдігер Буль, з творчістю якого ми сердечно знайомимо вас сьогодні, народився 1950 року в Ольденбурзі, мешкає з сім'єю в м. Кіршартен, що біля Фрайбурга, на півдні ФРН.

Навчався в Гімназії стародавніх мов. Цікаво, греки й римляни, не відаючи про жодну фототехніку, приділяли величезну увагу естетиці. У Рюдігера ж шанування естетики привело до захоплення... фотографуванням. Фотографуючи все, що йому подобалося, продовжував навчання, дістав атестат зрілості і почав студіювати біологію у Фрайбурзькому університеті.

Студентом був добрим, встигав відвідувати й фотокурси. Захоплення фотографією ставало дедалі серйознішим. Його роботи почали помічати. Поспалися замовлення. Серед постійних замовників — бюро з архітектури, агентства реклами, служба преси, Фрайбурзький університет. Прізвисько і знімки Р. Буля зарясніли у журналах.

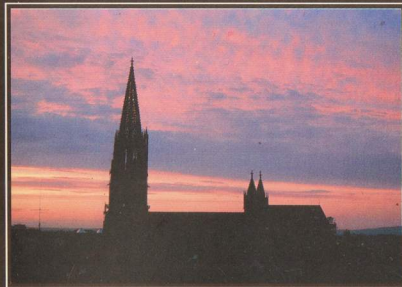
Чим, власне, цікавиться фотограф? Як його об'єкти вибору?

«Моя пристрасть схиляється, — розповідає Рюдігер Буль, — до знімкування пейзажів, архітектурних видів. Видав чотири книжки з фотографіями історичних будівель Фрайбурга. Буквально на одному подиху відзняв плівку про університет у Фрайбурзі».

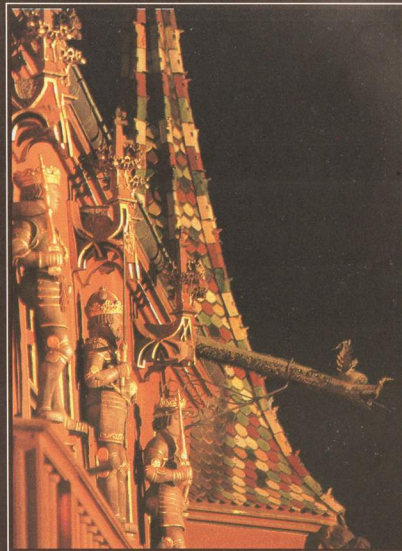
Незабаром Рюдігер Буль перенесеться власним захопленням до Львова, який є містом-побратимом Фрайбурга. Знімки-розповіді про Львів і Фрайбург готуються вже нині.

Що ж, до стрічі з майбутньою книгою, ну і, звісно, з самим Рюдігером Булем!

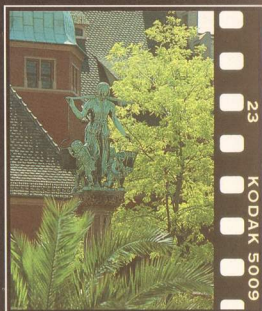
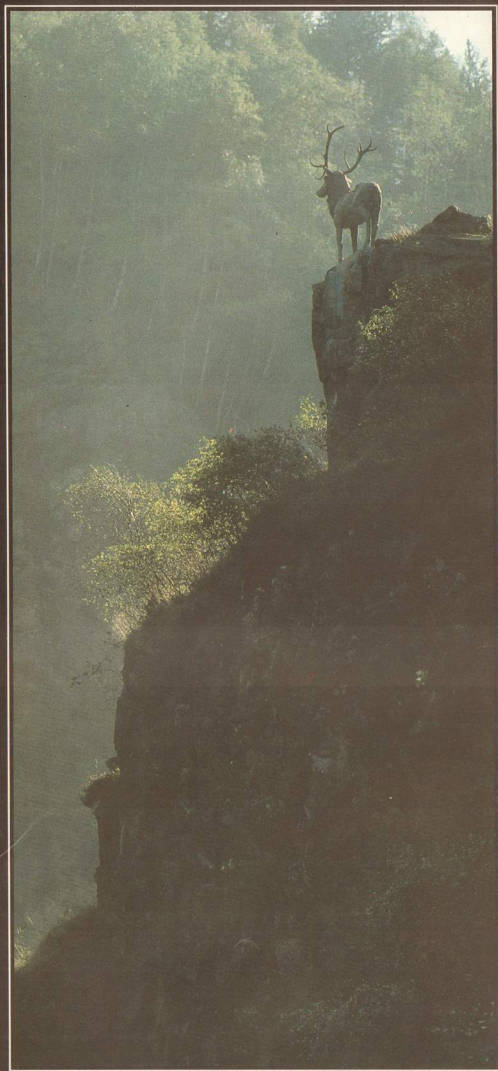
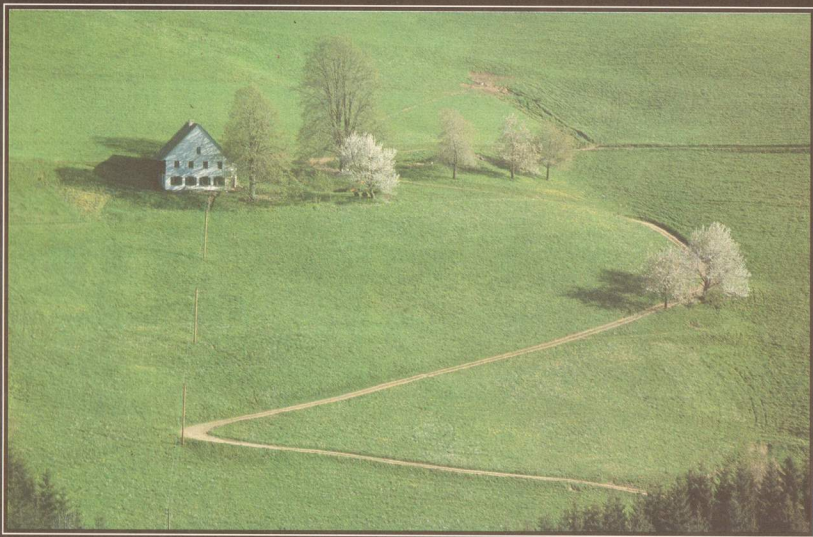
Євгенія КОВАЛЬОВА,
м. Львів.

...Поки що, любі наші прихильники, ви милуєтесь європейськими краєвидами на світлинах нашого гостя. Сподіваємось, що настане час, коли ви на власні очі стрінетесь з чарівними куточками, які запропоновані у цьому номері.

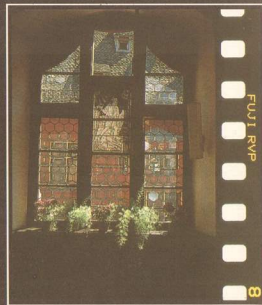

КОЛИ ЗАХОПЛЮЄШСЯ — ЗАХОПЛЮЙ!

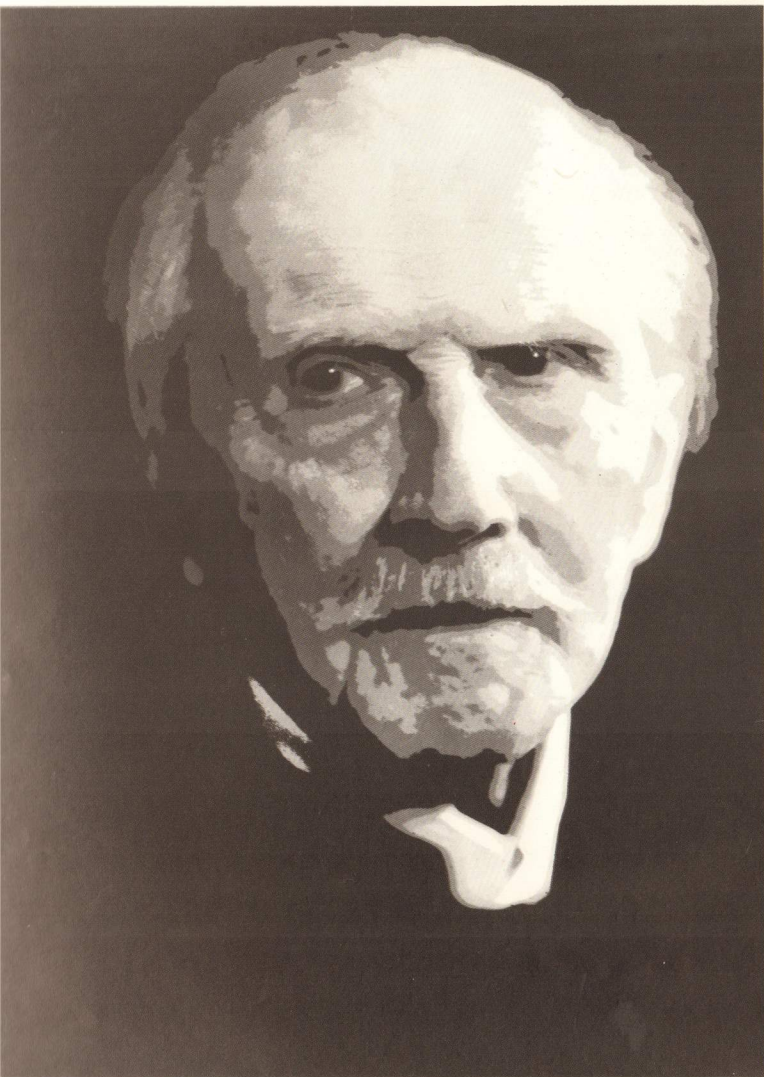
23

KODAK 5009

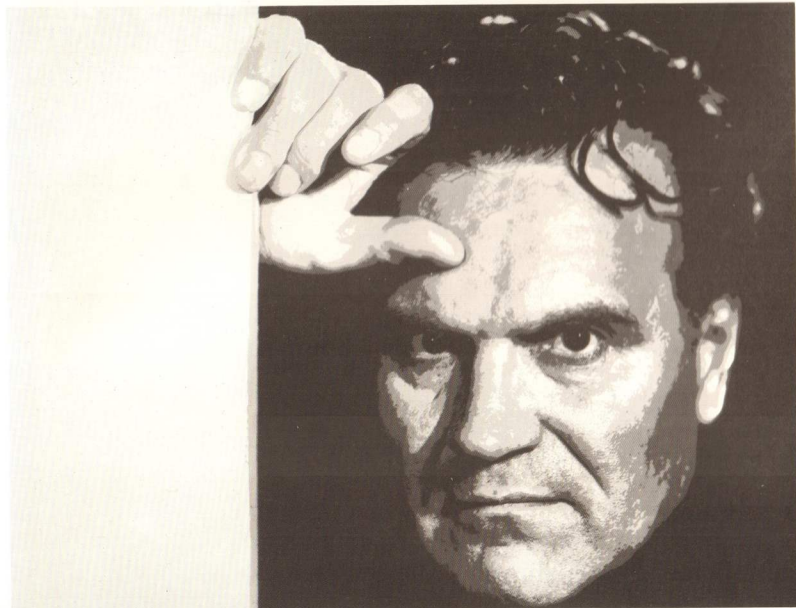

FUJI RVP

8

Станіслав Людкєвич, славетний композитор

Характер

ІЗОГЕЛІЯ народилася у Львові

Одночасно два часописи опублікували у 1932 році матеріал про народження нової фотографічної техніки — ізогелії. Це були швейцарська «Камера» і «Видомосьці фотографічне», що видавалися у Львові.

Автором сенсаційної публікації був винахідник ізогелії професор, доктор наук, інженер Вітоль Ромер. За фахом др. Ромер був картографом. Вдосконалюючи графічну техніку географічних карт з допомогою контрастних фотоматеріалів, випадково, шукаючи різницю тональних зон-гелій, прийшов до висновку, що можливо перенести

пошуки «гелій» у чисто фотографічну площину. Доскіпливість др. Ромера увінчалася успіхом. Перша «ізогелія» з'явилася на світ божий 1932 року в лабораторії Львівського поліграфічного інституту.

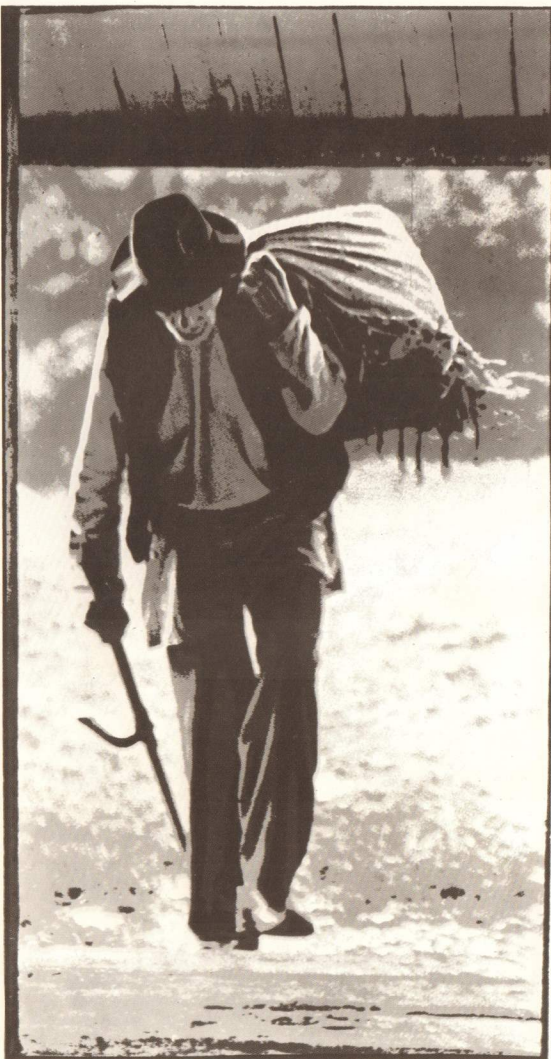
Дуже хутко нова техніка підкорила весь творчий фотографічний світ.

Ізогелія — техніка дуже складна. Вона вимагає неабиякого лабораторного досвіду, тонкого бездоганного смаку, ідеальної тональної композиції.

Якщо творча кухня автора починається з уміння мислити образно, підсвідомо створювати фабулу, ви-

світловати в уяві готовий образ, то «ізогеліст» зобов'язаний ще й миттєво скоротити візуально реальну хроматичну гаму до кількох основних сірих тонів, які сумарно дадуть завершене графічне зображення. Новітня комп'ютерна відеотехніка уміє створювати ілюзію кольорової ізогелії на телеекрані. Біда тільки в тому, що без творчого аналізу художника, де фантазія у вільному леті випереджує електроніку, телевізійна ізогелія так і залишиться на рівні рекламних відеокліпів.

Не дивина, що «ізогелісти» до творчої

і технічної майстерності приходять після тривалої лабораторної праці.

Виникає запитання, чому мода на ізогелію, зародившись у 30-х роках, повернулася у п'ятдесяті, повертається й тепер.

Подібно до того, як кожних чверть століття повертається мода, так само циклічно повертається ізогелія. Обійшовши на поворотах фотографічної історії усі стилі і напрями, ізогелія переживає свій третій ренесанс.

Переглядаш сучасні каталоги виставок та всесвітньо відомі фотожурнали і залишаєшся розчарованим, байдужим, інертним. Після знайомства з «Інтерпресфотом» почуваш себе, наче після перегляду жорсткого відеобойовика. Висока технічна культура, на жаль, породжує міщанську субкультуру. Автоматизація доводить до зубожиння творчого процесу і тільки у виняткових формах служить злетові митця.

Камерна фотографія, наче тихе плесо, дає можливість максимальної творчої зосередженості на кінцевій меті.

З цілої палітри камерних сучасних технік творчо найбільш цікавою так і залишилася ізогелія. Цією технікою користується кілька видатних польських фотомитців. Це — Бердак та Р. Шостак. Високі нагороди за ізогелію отримують і В. Маринович (Англія), Р. Гарейс (Німеччина), Л. Велінгтон (США), Р. Бергер (Бразилія), Ян Глейзас (Латвія) і львів'янин Роман Баран.

За свої портретні композиції у техніці ізогелії Р. Баран одержав найвищі нагороди ФІАП та ПСА. За ізогелії він був включений у список 50-ти найвідоміших авторів світу (статистика Американської Асоціації Фотомистецтва ПСА, 1974 — 1984 рр.).

Чим приваблюють ізогелійні портрети львівського автора?

У першу чергу, психологічною характеристикою людини, де техніка виконання підпорядкована примату авторського задуму.

Не є таємницею, що ізогелія драматизує портрет через сублімацію контрастів. І треба мати тонкий смак при підборі хроматичної композиції. Потрібна аптекарська вивірленість того непомітного рубікону при будівні тональної архітекстоники зображення. Гармонія композиції — це те, що створює автор, підпорядковуючи задумові гаму кольорів у такій кількості, аби разом вони стали канвою, на яку ляже основне — характер.

Надія ГЛУЩЕНКО.
м. Львів.

ОЛЕКСАНДР СУПРУН, Харків. Сповідь урбаніста. Гран-прі.

ВІАДУК'90

"AQUEDUCTE 90"

У 1990 році серед престижних міжнародних фотосалонів, що проводяться під патронатом Міжнародної федерації фотомистецтва (ФІАП), з'явився новий — «Віадук-90» в іспанському місті Серданьола. Цю виставку знають давно, з 1969-го, коли вона проводилася як національний фотоконкурс.

Організатором минулорічного конкурсу виступила місцева фотокінтурпа. Була надіслана 1751 робота 487 авторів з 36 країн. В експозицію відібрано 213 робіт 135 авторів з 22 країн. Незважаючи на те, що виставка проходила вперше, відбір робіт був надзвичайно суворим і професійним.

Успішно виступили автори з СРСР. Зокрема з України. Перший приз за колекцію з чотирьох робіт здобув Олександр Супрун з Харкова. Вдалим був дебют фотоклубу «Одеса». Роботи п'яти авторів цього колективу експонувалися на виставі: Ізлі Гершберга, Віктора Костіна, Леоніда Савельєва, Володимира Сидорка і Вадима Щелего.

Наступний конкурс — у 1992 році.

У Росто́в-на-Дону́ почав виходити «Коммерческий вестник фотографии». Наш кореспондент зустрівся з редактором нового щомісячного видання Борисом Биковим і попросив його розповісти, що цікавого знайдуть читачі на сторінках вестника.

Перш за все, кому зауважили, що наш вестник — це інформаційно-рекламне видання, яке розвивається сьогодні на всій території СРСР. Ми практично не висвітлювали проблеми фотографії, переважно, в комерційному плані. Наш вестник адресовано, насамперед, тим, хто потребує контактів із своїми колегами у нас в країні і за кордоном. Ми впевнені, що в нашій величезній державі є сотні цікавих фотографів, яких ніхто не знає лише тому, що вони практично позбавлені інформації про те, хто й де може зацікавитися їхніми роботами. Звичайно, «Советское фото» періодично знайомить своїх читачів з новими іменами, але, погодься, для такої армії фотодобителів, як у нас, цього мало. Тому нам хотілося б у міру сил та можливостей «інджилковати» неабияк багато інформації наших

фотодобителів і професійних фотографів. Тобто систематично оповідає про те, де, проводяться чергові виставки, конкурси. Давати адреси зарубіжних фотографічних агентств та видавців, які готові купувати цікаві фотографії, потребує співробітництва.

Крім того, сьогодні, поруч з побутовими проблемами, найбільш фотографів відчуває гостру потребу в фотографатурі, оптиці, матеріалах. Ми відвели у вестнику дві сторінки для розділу «Куплю — продаю», в якому кожен може дати платно оголошення щодо продажу чи купівлі фотографічного матеріалу. Ми відвели у вестнику в перших чотирьох номерах місце яке опублікували били як 200 оголошень про купівлю-продаж. Багато фотодобителів замкнутим огороженням припадає те, що шукали.

Чимало місця ми відводимо «Біржі праці», де намаємося допомогти фотографам знайти чи змінити місце роботи, «продати» свої послуги, майстерність.

У кожному номері ми прагнемо дати максимум інформації про новинки зарубіжної техніки, публікуємо фотографічний календар, юридичні консультації та багато іншого, що є корисним у повсякденній роботі як професіоналів, так і фотодобителів. Нам хотілося б, звичайно, видати двічі на місяць і створити друкуватися графіка, та, на жаль, сьогодні це неможливо. Ми та пошлімося надію на те, що найближчим часом між державними розпочнеться справжня ринкова конкуренція. Тоді буде легше і нам, і читачеві.

«КОММЕРЧЕСКИЙ ВЕСТНИК ФОТОГРАФИИ»

видав і надіслав замовникам такі видання:

1. «Зарубежная фотоаппаратура и видеоаппаратура» (лето 1991). Каталог цін у доларах, марках, єнах. Ціна — 5 грн.
2. «Краткий толковый словарь делового человека». Вільше 500 нових термінів ринкової економіки і політології. Ціна — 5 грн.
3. «Краткий толковый словарь по компьютерной технике». Вільше тисячі спеціальних термінів російською та англійською мовами для тих, хто освоює комп'ютер. Ціна — 5 грн.

У варієтві виключно поштової вартості. Замовлення виконуються шляхом прямого діля підля отримання поштового переказу на адресу: 344082, г. Ростов-на-Дону, а/я 2704, Голыдовой О.В.

«КОММЕРЧЕСКИЙ ВЕСТНИК ФОТОГРАФИИ»

прямий передплату на 1992 рік

Ціна на рік — 24 грн., на півріччя — 12.

Оплата поштовою переказом на адресу: 344082, г. Ростов-на-Дону, а/я 2704, Голыдовой О.В.

На поштовому переказі в графі «Від кого» потрібно чітко написати свою адресу з поштовою індексом, прізвищем, ім'ям і по батькові. Всім передплатникам буде вислано передплатний талон. Неважливо від чого відправки поштового переказу, передплатники отримують всі попередні номери видання.

...А В Києві грядько... Репліка

Ніні і ще раз — ні. Ради бога, з бублини не зачинаємо. Одразу — з дядька. Та ще й якого! Мова наша про «дядька», який іменується Спілкою художників України. Спільна тема що казати-говорити, організація. Світлідиць соборній й незалежній пестує й зорганізовано. На подвиги ратні во ім'я Креси та Факсіакі часу нинішнього на роки та які.

Організово, але як? Наш часоне повідомляю, що у вересні цього року відзначалося 100-річчя Одеського фотографічного товариства, про що, зрештою, широко оповідається у цьому номері. Про це ми ще будемо говорити, нині ж про інше. На жаль, відбулися не всі заплановані заходи в рамках цього свята. Передусім зрівно фотоконференцію. До речі, редакція «С і Т» спільна на різні заходи три тисячі карбованців, а Спілка фотодобителів запланувала їх... «Підмаула-підмаула». У вересніні діні жоден із заспілканських функціонерів не з'явився на Одещину, та це ще не все.

Арциз Одеської області. Тут відбувався семінар-практикум, змістовний, цікавий. А «дядьчок» чи «дядьчки» із СФХУ нині навіть не поцікавилися. Наприклад, диння й постілля замовники! А завершити можна все народною поговоркою, шоправда, дещо переіначивши її: «Одескі свята поросли бублино, а київському «дядьчові» абсолютно байдуже до того».

«С і Т».

Що це за організація?

Анатолій Попов, член Спілки художників України, член Спілки журналістів України.

Вважало, що Спілка фотодобителів України лише експрессіозно так названо, оскільки справді організаційно-містечківським питанням Секретаріат та її правління по суті не займаються.

Можє, в Києві стосовно питань фотомістечкості щось і робиться, але в загальноукраїнському масштабі фотодобителі на місцях ні в чому не відчують наявності свого організаційного центру.

Роман Баран, фотограф-художник

...Ще коли точнися розмови про ідею створення Спілки фотодобителів України, я скептично ставився до цього, бо дуже добре знав людей, які бралися до цієї справи. Це були не ті люди, які б могли згуртувати фоторух на Україні. От і вийшла «мертворожденна дитина», а не Спілка фотодобителів.

Було б добре, якби у Львові, крім журналу «Світло й Тінь», відірвалися Українське фотографічне товариство і своєю роботою показало, якою повинна бути справжня творча організація.

Микола Козловський, Лауреат премії імені Т. Г. Шевченка

...У Спілці майже не буваю. Моє ставлення до цієї організації ніяке. Шкода, що СФХУ, яка так потрібна українському фотографічному колу України, фактично створена для того, щоб мій утримуватися невеликий штат її керівників.

Виставки, які проводить Спілка — пілока в очі. А зрештою в Спілку фотодобителів відбирали людей не за принципом найдостойніших, а хто сплатив внесок і підтясет карбованців.

Володимир Дубас, член Спілки фотодобителів України, фоторок газети «Молода Галичина»

...Створення Спілки фотодобителів — справа не проста, як і будь-яка справа, коли тікають народжується. Вважало, що голова біля Спілки на даний момент полягає у тому, що в ситуації, яку популярно називають «не можуть поділити портфель», в результаті чого керівництво Спілки тепер у першу чергу займається особистими проблемами, а фотографія України ніби на другому плані.

Творець «Кодака»

Істмен Джордж (1854 — 1932 рр.) — американський промисловець й засновник фірми «Кодак». 1879 року запровадив механічне об'єктивне фотографічних платівку, у 1884-му винаходив і впроваджував паперові зрізоскопів негативи, які були попередниками малої фотографічної

революції. 1889 року винаходить і серійно продукує прозорі негативні матеріали на целюлозній основі. Тоді ж винаходить «Кодак» який стає прототипом великої серії фотозапаратів на рольфільми фотозапаратів. У 1921 році Істмен Джордж винаходить і патентує касету, яка дає можливість заряджати апарат при денному світлі, у 1923-му винаходить «слайдський» фотоплівку й кінокамеру на 16 мм. 1932 року кінає життя самогубством, вважаючи, що виконав життєву місію. «Свою справу я зробив, чого очікував?» — такими були його останні слова.

Запропонований фотопортрет Істмена Джорджа виконано у 1884 році невідомим автором на паперовому негативі. Намис на портрет зроблений рукою Істмена.

Богдан РОМКО, м. Львів.

3 блокомато фотоаматора

АНРІ КАРТ'Є-БРЕССОН (Франція, «Магnum») Видатний фотокореспондент світу, один із засновників міжнародного фонду «Магnum photos». У своїй 48 роки (1956) був узяканий щез персональної виставки в Луарі. (Пабло Пікасо виставляв в Луарі у 90 років).

«І можу назвати кілька імен фотографів, які можна порівняти з оповіданнями Чехова або Мопссана. Моментальна зареєстрована, а в ній — світ».

«Фотографії, що я люблю, це — фотографії, які можна зняти лише більше двох хвилин, а не дуже довго. А що ж тоді казати про фотографії, котрі хочеться роздивитися ще й ще. Але їх дуже мало, дуже!»

«Фотографію оформлюється в часі і просторі, маючи на увазі світлот та себе. Він повинен знімати, забути все, думати лише про те, він через прогнут та значно деталі показати дійсність, невинну, блискучо натиснути на спуск у потрібну мить. Піднявши апарат до ока, фотограф інтуїтивно зосереджує на одній якійсь миті, думки й серце. Саме цю секунду для фотографа — єдиний момент творчості. В цьому — наповнення досвіду, життєвого стану, образу мислення, культури, емоційності, уваженія, відповідності, та я не знаю іше чого».

ЕДДІ АДАМС (США): «Фотографія — найсильніша форма в світі, бо вона здатна впливати на те, як люди будуть мислити».

ДІ ГОРДОН (США): «До усеїку фотожурналіста ведуть знання досвід та відсутність внутрішньої свободи. Талант його у зміни відчувати обставини, відчувати себе в них вільним, здатний скалати про не втрачати. Але, щоб так працювати, потрібно бути готовим пожертвувати грошима, сім'єю, стабільністю свого становища».

Істинний репортер дивиться на світ — наче дитина. Його погляд повинен бути неупередженим, адляним дивуватися».

РОБЕР КАНА ФРЕДМАН (Угорщина). Один із засновників фотоконтакту «Магnum», своє життя присвятив відображенню війни у пресі. Загинув 1954 року від час зйомки в Індокитаї (відправив на війну).

«Якщо твої імена не вийшли, значить, ти був не достатньо близько».

ЯН БУЛГАК (Польща). Один із засновників польської творчої фотографії, її історії.

«Фотограф, як і будь-який інший художник, має на меті відтворити не свої предмети видного світу, а своє особисте враження від їх сприйняття».

КАРЛ ПАНКЕ (ФРН, Видатний діяч фотографії): «Фотографування — це практична філософія лютото часу».

АЛЬФРЕД СТЕЙЛЦ (США, 1864—1946 рр. Один із засновників творчої фотографії в США): «Фотографія — моя пристрасть. Попуки істинні — «бюжевлана».

СЕБАСТ'ЯНО САНТ'АГО (Бразилія): «Я вважаю себе чорно-білим фотографом. Світло, що бачить увесь світ в кольорі, а я — тільки в чорно-білому варіанті. Мені здається, що чорно-білі знімки ліпше передають емоції, хвилювання».

Зібрав Олександр Щелкунов, м. Львів.

РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ КОНКУРС «МИСТЕЦТВО КНИГ»

Колегія Державного комітету УРСР по пресі, Президія Республіканського комітету професії працівників культури, Президія Республіканського правління ВНТТ працівників преси піддали відзнамі республіканського конкурсу «Мистецтво книги» на крафні видання, що вийшли протягом 1990 року. Всього відзначено 32 видання, з яких дипломом 1-го ступеня — 8 видань, 2-го ступеня — 14 видань, заохочувальних — 30. Спеціального диплому імені І. Федорова удостоєна книга Лили Костенко «Марусь Чурай» (видавництво «Веселка»).

Порівняно з 1989 роком зростає кількість художнього оформлення книг у видавництвах «Мистецтво», «Маяк», «Ліbidя», «Радянський письменник». Серед нагороджених дипломом 1-го ступеня книга поезії Івана Гнатюка «Нове атлантичне» (видавництво «Радянський письменник», м. Києва), книга Богдани-Ілліри Антонович «Росте хлоп'я, мов кущ каланці», фоторозвідка «Кіев Михайла Булгакова», фотоальбом «Львів» Василія Пилипюка («Мистецтво»).

Перед Вами третий номер журнала *Sвітло й Тінь*.

Какая же тема доминирует в нем?

На первой странице обложки возносит молитву Папа Иоанн Павел II. Это снимок главного редактора ежеквартальника Василья Пилипюка. В его лице (второй страница обложки) Папа благословил журнал и пожелал ему вдохновения, честности, веры в Человека, в его дух и любовь ко Всевышнему. Папе Иоанну Павлу II принадлежит слова: «В будущем году я посетю Украину, где буду больше говорить на украинском языке».

Итак, основная тема третьего номера журнала — любовь к человеку, вера в то, что он, преодолев сложности жизни, придет к единству помислов и действий в создании истинно справедливого общества.

Под рубрикой «Судобі дарованіє зустріч» опублікована кореспонденція о Гжегоже Галаске, польском фотографере, живущем с 1984 года в Риме и посвятившем свое творчество религиозной тематике. О том, как работает Гжегож Галаска, как он фотографирует Папу, рассказывает сжезд Адам Бонецкий из Рима.

Традиционная колонка редактора посвящена скромному сельскому, городскому труженнику-фотографу, который поведено изображает историю нашего народа — не положенную, не приукрашенную, не цветную, а черно-белую, такую, какой и есть жизнь... Это — раздумья Василья Пилипюка «Человек с фотокамерой».

Сенсационной является публикация обнародованной в литературных архивах статьи выдающегося украинского художника Ивана Труша «Фотография и искусство живописи с предисловием искусствоведа Галины Лебедь».

Известный украинский писатель, живущий на Черкащине, Василь Шкляр в материале «Удивление» похвалает мастера Василья Пилипюка с выходом его очередного авторского альбома «До тебе полизнуть», посвященного выдающейся украинкой поэтессе Лесе Украинке, ее сказочному краю — Волини. С *й Т* знакомит читателей с фотокнижечками старейшины украинской фотографии Ярослава Ковала.

Ярослав Коваль и Святослав Гордinski, живущий ныне в США, оба — сотрудники этого журнала в 30-е годы. Знаменитый поэт и художник посетил редакцию возрожденного журнала и заявил, что он счастлив тем, что имеет Украину». Редакция, в свою очередь, приветствовала его словами «Мы счастливы, что имеем Святослава Гордinski».

Одесским фотографическому обществу исполнился 100 лет. Журнал шлет свои поздравления и публикует работы одеситов.

Об иноземии, которая родилась в Львове, пишет, иллюстрируя своими работами, известный фотомастер Роман Баран.

Положившая читателям рубрика «Наши гости» пригласила в третий номер ежеквартальника фотографа Редигера Буля из ФРГ.

Третий номер, как и намечалось, публикует два проблемных теоретических материала — львовянина Анатолия Попова и москвича Юрия Герчука. Искусствоведы, по мнению редакции, касаются вопросов, могущих заинтересовать и профессионалов и любителей.

В Ростове-на-Дону начал выходить «Коммерческий вестник фотографии». Редактор ежеквартального издания Борис Блюк ответил на вопросы корреспондента *С й Т*.

Конкурс «Любите Украину», фотосалон, реклама, разнообразная информация, — вот с чем встретится читатель журнала *Sвітло й Тінь* в третьем номере.

Now you hold the third issue of *Light and Shadow*.

What is the magazine's major theme?

The front cover shows the praying Pope John Paul II. The picture has been taken by Vasylyl Pilypyuk (see the facing page), editor-in-chief of *Light and Shadow*. In his person, the Pontiff blessed the magazine and wished it to be honest and inspired, to believe in Man, his spirit and love for God. Pope John Paul II said: "Next year I'll visit Ukraine where I'll try to speak Ukrainian."

So, the major theme of the third issue is love for man, who will undoubtedly overcome all the difficulties of life and create a truly just and democratic society.

Under the heading "Meetings Presented by Destiny," the reader can find an article about Grzegorz Galaska, a Polish photographer who has been living in Rome since 1984. He has dedicated his life to taking pictures on religious themes. In his article Roman-Catholic Priest Adam Bonecki from Rome tells about the creative work of Galaska and how he photographs the Pontiff.

In his editorial, "The Man With a Photocamera," Vasylyl Pilypyuk ponders over the daily routine of a rank-and-file photographer who works hard to show in black and white the uneasy life of our people.

Of interest is an article discovered in the literary archives. "Photography and the Art of Painting" was written by the noted Ukrainian painter Ivan Trush. An art critic Halyna Lebed has written the Foreword.

In "Surprise" Vasylyl Shklyar, a well-known Ukrainian writer who resides in Cherkassy Region, congratulates maestro Pilypyuk on the publication of his new photoalbum "I'm Yearning for You," dedicated to the outstanding Ukrainian poetess Lesia Ukrainka and her wonderful land — Volyn.

The third issue features photo *ex libris* executed by the Ukraine's oldest photomaster Yaroslav Koval.

Yaroslav Koval and Svyatoslav Hordynski, who currently lives in the US, enthusiastically contributed to the magazine in the 1930s. During his recent visit to the re-opened magazine *Light and Shadow*, the famous poet and painter exclaimed: "I'm happy to have Ukraine!" Welcoming the dear guest, the editorial staff responded: "We are happy to have Svyatoslav Hordynski!"

The Odessa Photographic Society will soon mark its centenary. The magazine is sending its congratulations and prints with pleasure works by Odessa fellow photographers.

The noted photomaster Roman Baran has written an interesting article about isohelia that has originated in Lviv.

The column "Our Guests" has already earned love of our readers. This time Rudiger Bull of Germany is our guest.

Roman Kudlyk, a noted poet and deputy editor-in-chief of *Devyn* (Bell), a literature and art magazine, has contributed a material about Boris Panov of Mykolaiv.

The third issue has two materials on the theory of photographic art written by Lvivite Anatoliy Popov and Muscovite Yuri Gerchuk. We hope that these two articles will be of interest to both professionals and amateurs.

The monthly "Commercial Bulletin of Photography" has been started in Rostov-na-Don. Editor-in-Chief Boris Blyuk has given an interview to *Light and Shadow*.

Among other materials published in the third issue are "Love Ukraine" Contest, photosalon, advertisements, and new items.

Wir präsentieren Ihnen die dritte Ausgabe der Zeitschrift *Licht und Schatten*. Unser Titelbild zeigt das Foto des Chefredakteurs der Zeitschrift Wassyl Pilypyuk, auf dem der Papst Johannes Paul II gefesthalten wurde. In seiner Person gab der Papst der Zeitschrift seinen Segen und wünschte ihr Ehrlichkeit, Eingebung, den Glauben an den Menschen, an seinen Geist und die Liebe zum Gott (Foto auf der Rückseite des Titelbildes). Der Papst Johannes Paul II. sagte u.a.: "Im nächsten Jahr komme ich in die Ukraine, und ich hoffe, daß ich Ukrainisch besser beherrschen werde."

Das Hauptthema der dritten Ausgabe der Zeitschrift ist also die Liebe zum Menschen, der Glaube daran, daß die Menschen ungeachtet der bestehenden Schwierigkeiten ihre Bestrebungen und Handlungen beim Aufbau der wahrhaft gerechten Gesellschaft vereinen.

In der Rubrik "Die vom Schicksal geschenkten Begegnungen" findet der Leser die Korrespondenz über Grzegorz Galaska, den polnischen Fotografen, der seit 1984 in Rom lebt und sich in seinem Schaffen der religiösen Thematik zuwendet. Darüber, wie Grzegorz Galaska arbeitet, wie er den Papst fotografiert, erzählt der Priester Adam Bonecki aus Rom.

Die traditionelle Spalte des Redakteurs enthält den Artikel "Mann mit der Kamera" von Vasylyl Pilypyuk. Dieser Artikel ist den schlichten Fotografen gewidmet, die sich bemühen, die Geschichte unseres Volkes wahrheitsgetreu im Bild festzuhalten.

Eine wahre Sensation ist die Veröffentlichung des Artikels "Fotografie und die Kunst der Malerei" des hervorragenden Künstlers Iwan Trush.

Im Vorwort der Kunsthistorikerin Galina Lebed, der in den Literaturarchiven neulich entdeckt wurde.

Der bekannte ukrainische Schriftsteller Wassyl Shklyar, der in Gebiet Tscherkassy lebt, beglückwünscht den Maestro Wassyl Pilypyuk im Artikel "Die Verwunderung" zum Erscheinen seines nächsten Bildbandes, der der bekannten ukrainischen Dichterin Lesja Ukrainka, ihrem malarischen Landsrlich Wolynien gewidmet ist.

Die Zeitschrift *Licht und Schatten* präsentiert den Lesern die Fotoexlibris des Fotomeisters Jaroslav Koval, Jaroslav Koval und Svyatoslav Gordinski, der jetzt in den USA lebt, gehörten in den 30er Jahren zu den Mitarbeitern dieser Zeitschrift.

Der bekannte Dichter und Maler Wassyl beschuete die Redaktion der wiedererstandenen Zeitschrift und sagte, daß er glücklich ist, daß er "die Ukraine hat". Die Redaktion grüßte ihn interessiert mit den Worten: "Wir sind froh, daß wir Svyatoslav Gordinski haben."

Die Odesser Foto-Kunstgesellschaft besteht bereits seit 100 Jahren. Die Redaktion der Zeitschrift gratuliert der Gesellschaft zum Jubiläum und veröffentlicht die Arbeiten der Odessaer Künstler.

Der bekannte Fotomeister Roman Baran erzählt über die Isohelie, die in Lviv entstand, und illustriert sie mit seinen Arbeiten.

In der Rubrik "Unsere Gäste" machen sich die Leser mit dem Fotomeister aus der BRD Rudiger Bull bekannt.

In der dritten Ausgabe wurden, wie geplant, zwei problematische theoretische Abhandlungen — des Lviviers Anatoliy Popov und des Moskauer Yuri Gerchuk — veröffentlicht. Die Kunsthistorikerin behandelte die Probleme, die nach der Ansicht der Redaktion sowohl für die Berufs- — als auch Laienfotoamateure von Interesse sein können.

Das Preisausschreiben "Liebt die Ukraine", der Fotosalon, die Reklame, verschiedene Information — das alles finden Sie in der dritten Ausgabe der Zeitschrift "Licht und Schatten".

До уваги наших друзів-замовників!

у нас...
для вас...
про вас...
про вашу продукцію

...ДЕЙ...
...ЗАДУМА...
...ПРОПО...
...ЗИЦІ...

Єдиний
в Україні
український фотомистецький журнал

«Світло
й
Тінь»

друкує рекламу, буклети, календарі, проспекти, іншу різноманітну продукцію на бажання замовника.

Журнал гарантує високоякісний кольоровий друк, високопрофесійний текст, терміновість опублікування.

Журнал «Світло й Тінь» передплачують у регіонах від Мурманська до Ташкента, від Ужгорода до Владивостока.

Ми маємо кореспондентські пункти і передплатників в Австралії, Італії, США, Канаді, Польщі та інших країнах світу, де є українська діаспора.

ДРУЖІТЬ З НАМИ І ЗАПЕВНЯЄМО, НЕ ПОШКОДУЄТЕ!

НАШ ІНДЕКС
ДЛЯ
ПЕРЕДПЛАТИ
НА 1992 РІК:
74458.

Наш розрахунковий рахунок №36312 ОПЕРУ ЖСБ м. Львова, МФО 325019. Поштовий індекс банку: 290002, Львів-2. Республіканський фотографічно-мистецький журнал «Світло й Тінь».

в Німеччині:

Rüdiger Buhl
7815 Kirchzarten
Burgerstr. 24
Tel.: 07661-3040

Rita Czech-Blasel
Kusmaulstr. 84
7800 Freiburg
Tel.: 0761/8 66 27

в Англії:

Volodymyr Luciw
5 Cole Park Gardens
Twickenham, London
TW 1 1JB, England

в США:

Tania Mychallyshyn D'Avignon
25 Church Street
Newton, Massachusetts 02158
USA
Tel.: (617) 964-1942

Sophie Rakowsky
1853 Haight Ave.
Brom.X.N.Y.90461
USA
Tel.: (212) 792-7692

Marta Fedoriw-President of
BRAVO INTERNATIONAL
1290 Highland Court
Allentown, PA 18103 USA
Tel.: 215-437-4815
Fax 215-437-6982

в Канаді:

Lydia Palij
29 Halford Avenue
Toronto Ontario, Canada
M6S 4G1
Tel.: (416) 762-0242

в Італії:

Grzegorz Galazka
Via G. Guinizelli 18/8
00152 Roma
Italy
Tel.: (06) 5808045

в Польщі:

Wladyslaw Klimczak
Bulnek Główny, 17
Kraków
Poland
Tel.: 22-28-52
22-04-38
22-99-16

Maria i Włodzimierz Panków
ul. Ireny 72
05-800 Pruszków
Poland

на Україні:

Київ, тел.: 272-38-74
Тисмениця
Івано-Франківської обл.
тел.: 2-12-84

Індекс 74458

5 крб.

У роздріб 5 крб. 50 коп.